

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy óra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy óra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitól petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Kedd, május 14.

Százhusz százalék.

Arad, máj. 13.

Sokszor hangzik el — és bizonyos esetekben jogosan — panasz arról, hogy a városok, községek, hatóságok mellőzik a hazai ipart, amelynek pedig első erőforrása az lenne, hogy a közpénzekből történő beszerzések a magyar vállalatok, akadályokkal küzdő, nehezen fejlődő hazai gyártelepek támogatására szolgáljanak.

Néha azután fordítva is van. Egy ilyenről esik itt szó. Amikor a hazai iparvállalatok, kartellbe állva, vagy önkéntelen egyöntetűséggel, ki akarják használni azt az előnyt, amelyet a hazai ipar védelmének, elve az ő részükre jelent. Amikor már nem arról van szó, hogy az iparvállalat a maga részére járó támogatásra számítson, hanem hogy vastag hasznot, a csontig járó zsákmányt követeljen magának amiatt, mert a fogyasztó város, vagy község egészen rájuk van utalva.

Aradon a nélkül se rokonszenves a fogalom, amely körül most ez a jelenség tapasztalható: az aszfalt. Miután a város az aszfaltba öntötte vagyonának jó részét, pazar bökéséssel osztva ezt a bizonyos tekintetben városi fényűzést jelentő utcaburkolatot a külváros mellékutcainak, sőt a határba vezető utaknak is, miután állandóan gondoskodott olyan alkalmakról, hogy az aszfaltozás ki ne hűljön; utcákat rendeztetett, vízvezeték, csatornázást, villamos világítást és egyebeket szerveztetett, autóbussz járatott, a melyek miatt szüntelenül felszakítják, leteregetik, foltozzák az aszfaltot. — szóval, miután a város olyan szertelen szurok-kultuszt üzött, a minőre talán a vidék egy hasonló közép-pontjában sincs példa: a város a jövő évtől kezdve abba a helyzetbe jut, hogy maga tartozik gondoskodni az aszfalt-utak fentartásáról. Ennek mindenestre gazdaságosabb módja, ha a város az aszfalt anyagot maga szerzi be. Mikor pedig a város a két hazai aszfaltvállalathoz kérdést intézett, hogy milyen áron bocsátanak rendelkezésre ezt az anyagot, — a két vállalat még csak nem is válaszolt a városnak. Az egyiknek a város állandó fejlődés-terve volt, — s most a legkisebb előzékenységre se hajlandó a várossal szemben. Mert ha a város az anyagot nem maga szerzi be és az egész ut-fentartást az aszfalttársaságoknak adja ki, ez nem kevesebb, mint **százhusz százalék** több kiadást jelent a multhoz képest. És ebből az aszfalt-társaságok nem hajlandók engedni. Ezzel büntetik Aradot, a miért olyan balekűl és szertelenül aszfaltoztatott.

A város a közszállítási szabályrendelet alapján most a védekezésnek ahhoz a módjához nyul, hogy külföldi vállalatok igénybevételeire kér a kormánytól engedélyt. Maga ez a tény, a városnak ez a nevezetes aktája szomorú jelenség az iparfejlesztés

és történetében. Bizonyosság arra, hogy a hazai vállalatok egy-némelyike, amelyek pedig jelentékeny államsegélyt is kapnak, nem méltó arra az előnyre, amelyet részükre a hazai ipar pártolásnak egyre jobban gyökeröző és a törvény által is fejlesztett elve nyújt. Mert ha a községeket különösen kötelezi a törvény a hazai iparral szemben, akkor a hazai ipar tényezőinek nem szabad túlságosan önzőknek és kíméletlenül nyereszkedőknek lenni ép a közpénzt, a közönség teherviselését képviselő városi háztartásokkal szemben.

A kényszerítő helyzetet, amelybe a város jutott, a miniszter is be fogja látni és a külföldről való beszerzés kivételes engedelmét meg fogja adni. Ha pedig a magyar aszfalt-vállalatoknak rosszul esnek, hogy ezzel az iparpártolás elvén részt ütnék és hogy más városok esetleg a kizsákmányoló szándékkal szemben a védekezés hasonló formáját vennék igénybe, — akkor fordítsanak az üzletpolitikán és legalább válasza érdemesítsék a szegény városokat, amelyek oly hű adózók voltak és amelyek nélkül egyikük talán nem is tudta volna a válságnak hinárját meguszni. Vagy az olyan kuncsaftnak, amely ruhát már nem tud csináltatni, a ruha-vasalást tizszer drágábban kell megfizetni, mint a mennyibe az rendesen kerülne?

Folytatása következik.

— Lukács tárgyalásai az ellenzékkel. —

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Budapest, május 13.

Lukács László miniszterelnök vasárnap kihallgatáson volt a királynál, akinek a felhivatalos jelentés szerint *politikai és adminisztratív ügyekről* tett jelentést.

A mi értesülésünk szerint a miniszterelnök politikai jelentései között legelső volt az a javaslat, hogy miután a véderőreformnak aránylag rövid idő alatt való megalkotása már nem remélhető, — a régi véderőtörvény érvényességét hosszabbítsák meg egy évvel, de már az egy évi provizórium ideje alatt is emeljék az *ujonclétszámot* oly mértékben, mint ez a véderőreform tervének figyelembevételével szükségesnek mutatkozik. A *főlemelt létszámú ujoncjutalék* 136 ezer embert tenne. Értesülésünk arra már nem terjed ki, hogy a király hozzájárul-e ehhez a proppozícióhoz, de több mint valószínű, hogy a felség elfogadta ezt a megoldást, mely végre is ujoncokat juttat a hadseregnek.

Lukács a királynál

Bécsből jelentik: Lukács László miniszterelnök vasárnap délelőtt *Schönbrunnban* magánkihallgatáson jelent meg ő felsége előtt. A miniszterelnök politikai és adminisztratív természetű ügyekről tett jelentést. Ő felsége a miniszterelnök jelentését kegyesen fogadta. A kihallgatás több mint egy óra hosszáig tartott és a miniszterelnök a kihallgatás után visszatért a Magyar Házba. Ezután *Stürggh* gróf osztrák miniszterelnökhöz hajtatott, akivel hosszabb konferenciája volt. A miniszterelnök ma délután 5 óra 40 perckor titkára, *Latinovits* Endre társaságában visszautazott Budapestre, ahová este fél 10 órakor érkezett meg. Ugyancsak vasárnap este tért vissza Budapestre *Hazai* Samu honvédelmi miniszter is.

Látogatás Justh Gyulánál.

Lukács László miniszterelnök ma délelőtt fölkereste Justh Gyulát, hogy a parlamenti és politikai béke érdekében folytassa vele a szombaton megkezdett tárgyalást. A miniszterelnök feltizenegyor automobilon érkezett Justh Reviczky-utcai lakására s jó óra után, feltizenkettő után távozott el.

Az *Aradi Közlöny* fővárosi munkatársának a miniszterelnök így nyilatkozott az egyezkedésről:

— Ma folytattuk a szombaton félbeszakított tárgyalást, s *holnap is folytatni fogjuk*. Valószínű, hogy Justh Gyula és rajtam kívül mások is részt vesznek a holnapi tanácskozásban.

A miniszterelnök ezután automobilba ült és elhajtatott.

Justh Gyula az első kérdésre ugyanazt felelte, amit Lukács László mondott, de hozzátette, hogy a tárgyalást *Holló* Lajos és *Földes* Béla részvételével folytatják s valószínűen *Hazai* Samu honvédelmi miniszter is meg fog azon jelenni.

Az új választójog.

Ezután megkérdezte munkatársunk Justh Gyulától, mennyiben felel meg az újságok ismertetése a miniszterelnök újabb választójogi tervezetéről. Igaz-e, hogy olyan komplikált a tervezet, hogy a választókat egész sereg kategóriába osztanák.

Justh szívesen és részletesen felelt a kérdésre.

— A miniszterelnök tervezete — mondotta — csakugyan öt főkategóriába osztaná a szavazókat. Az első kategóriába husz éves korhatárral azok tartoznának, akik a régi jogon választanának. A másodikba huszonöt éves korhatárral, akik közepiskolát végeztek. A harmadikba harminc éves korhatárral, akik az elemi iskolát elvégezték; ennek a kategóriának kilenc alcsoportja lenne. A negyedik kategóriába tartoznának, harminc éves korhatárral, az irni-olvasni tudók, egy évi helyben lakás, öt-tíz hold földbirtok, vagy husz-harminc korona állami adófizetés föltételével. Ide tartoznának a haszonbérlok, háztulajdonosok, kereskedők és iparosok is, ugyancsak husz-harminc koronás adókvalifikációval. Az ötödik kategóriába lennének beosztva a földbirtokosok tíz-husz hold földbirtokkal, vagy 30 korona állami adóval. Ezek volnának nagyjában a tervezet alapvonásai.

A Justh-párt álláspontja.

— Lehetséges ezen az alapon a meg-egyezés?

— A Justh-párt azt a választójogi tervezetet, amelyet a miniszterelnök bemutatott, nem fogadhatja el, mert a javaslat csak az aktív választójogról beszél: nevezetesen kimaradt belőle a passzív választójogosultak megállapítása, a választási eljárás, az összeírás, a kerületek beosztása, a választási bíráskodás és az inkompatibilitás. Lukács kijelentette, hogy ez a választójogi tervezet sem végleges és így valószínűnek tartják, hogy Lukács legközelebb újabb harmadik tervezetet terjeszt elő.

— Ami most már Lukácsnak a provizóriumát illeti, a Justh-pártnak az a véleménye, hogy az adott viszonyok között és szemben Lukácsnak eddigi választójogi tervezeteivel a párt nem mehet bele az egyéves provizóriumba. Sok jel amellett szól, hogy a küzdő ellenzék a provizórium dolgában fordulat előtt áll, és a végleges véderőjavaslatnak több kilátása van, mint a provizóriumos javaslatnak. Ami már most a miniszterelnöknek mai javaslatát illeti, erről a Justh-párt holnap este fog dönteni. Ha a párt elfogadná Lukácsnak javaslatát, úgy a parlament a következőket tárgyalná: a 136.000 főnyi ujoncjavaslatot, a végleges véderő javaslatot és a választójogról szóló javaslatot, amely két utóbbi javaslat között junktim volna. Valószínű, hogy ezen az alapon sikerül a békét létrehozni.

Ipari munkásházak építése.

— Ankét az aradi Kamarában. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 13.

Az aradi ipari munkásházak építésének az ügye, amely oly régóta huzódik, a megvalósuláshoz egy nagy lépéssel közelebb jutott. Az aradi Kereskedelmi és Iparkamarának vasárnap délelőtti a város, a munkaadók és a munkások képviselőiből összeült értekezlete melyreható, alapos tárgyalások után megállapította azokat a főbb elveket, amely szem előtt tartásával a város ipari munkássága jelentékeny részének a mainál olcsóbb, kényelmesebb, egészségesebb lakások lesznek biztosíthatók. Az értekezlet egyértelműleg állapította meg, hogy az aradi lakáviszonyok az egészséges ipari munkásházak építését feltétlenül szükségessé teszik azokat a lehető leggyorsabban meg kell valósítani.

Az értekezletet, amely vasárnap délelőtti 10 órától déli egy óráig tartott, a kamarai székház dísztermében Ottenberg Tivadar kamarai elnök nyitotta meg igen tartalmas beszéddel. Megnyitó beszédében a többek között a következőket mondta:

— Mintegy másfél év előtt az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara országos mozgalmat indított aziránt, hogy az ipari munkásházak és munkáslakások építésének intézményesen, törvényileg biztosítottassanak legalább is ugyanazok a kedvezmények, amelyek a mezőgazdasági munkásházaknak az 1907. évi XLVI. törvények alapján járnak. Kamaránk kezdeményezése az ország valamennyi érdekképviselője részéről támogatásban részesült, a politikai helyzet azonban olyan volt, hogy azóta még akkor sem lett volna alkalom egy ilyen törvényjavaslat letárgyalására, ha azt a kereskedelmi kormány be is nyújtotta volna. Minthogy a minisztérium maga is érzi, hogy egy ilyen törvény hiánya miatt nem lehet a non possumus álláspontjára helyezkedni, törvényes kényszer nélkül is támogatja az ipari munkásházak létesítését, még pedig az iparfejlesztési alap terhére. A segélyezésnek ez a módja talán nem egészen megfelelő, talán nem is elég bőkezű s bizonyosan rovására esik azoknak a céloknak, a melyek érdekében az iparfejlesztési alap tulajdonképpen létesített. — de ebben a kérdésben nekünk is ugyanazt az álláspontot kell elfoglalnunk, amelyet a minisztérium elfoglalt, t. i., hogy a miért megfelelő törvénytünk nincs, azért nem lehet azt az igen fon-

tos szociális munkát félretenni, hanem igyekeznünk kell a magunk erejével pótolni a törvényhozás elmulasztott munkáját. Itt elsősorban a városokra vár az alkotás munkája s dicsérettel kell elismernünk Arad város polgármesteréről és tanácsáról, hogy ők sem maradtak tétlenek e téren s programjukba vették a munkásházak létesítésének kérdését. Természetesnek kell tartanunk, hogy Aradon ez a terv felvetődött, nemcsak azért, mert a Kamarának székhelyén modern szellemben működő, erős gyáripár van, hanem azért is, mert a Weitzer-féle hagyaték az eszme megvalósítását itt lényegesen megkönnyíti, szinte parancsolóvá teszi. Tény azonban másrészt, hogy a munkásházak létesítése tekintetében nemcsak nálunk Magyarországon, de sehol a világon egységes eljárás nem alakult ki, mert az intézménynek nemcsak finanszírozása, hanem adminisztrációja is rendkívül sok körülményt igényel s a létesítés legelőnyösebb, minden érdeket kielégítő formájának megtalálása rendkívül nehéz. Arad város tanácsa éppen azért adta át Kamaránk kezére ezt az ügyet, hogy itt, ezen ankét keretében találjuk meg azokat a módokat, amelyek szerint itt Aradon az intézmény megvalósítható volna. Az értekezletre szakértőket és érdekelteket hívtunk meg s midőn a város képviselőit s a meghívottak kiküldöttait a Kamara nevében üdvözölni szerencsém van, arra kérem a megjelenteket: szíveskedjenek munkánk eredményességét avval előmozdítani, hogy tanácskozásaink folyamán a legszigorúbb tárgyilagosságra töreksszenek.

A nagy tetszéssel fogadott tartalmas megnyitó után az elnök felkérte Varjassy Lajos dr. kamarai titkár, mint e kérdés alapos ismerőjét, hogy az értekezlet tárgyát ismertesse.

Varjassy Lajos dr. kamarai titkár, mint a értekezlet előadója azzal kezdte, hogy Kamara bár a munkaadók hivatalos testülete, de mindig felkarolta az alkalmazottak ügyeit is.

Azután rámutatott a munkásházak rendkívüli fontosságára és azok megvalósítását sürögőnek mondogta.

Kíváncsún tartani, ha családi házak épülnek, amelyek különösen kerekkel kapcsolatban az egészségügyi követelményeknek jobban felelnek meg. A helyre vonatkozólag azt tartja, hogy a házak lehetőleg az aradi nagy gyártelepek közelében épüljenek pl. a Pécskai uton. Számításai szerint egy-két szobás lakás 300—350, egy szobás 200—250 koronába kerülne kerttel és a szükséges mellék helyiségekkel.

A tetszéssel fogadott előadói beszéd után kezdetét vette a tárgyalás, a Kamara által kidolgozott kérdőpontok alapján. Az első felszólaló Keppek Jakab dr. volt. Ipari munkáslakásokra szükség van, ez vita tárgya nem lehet. A közegészségügyi állami feladat, azért véleménye szerint az ipari munkásházak építését is az államnak kell magára vállalnia. Ha az állam késnek

ezzel, csak akkor vegyék kezükbe a városok a mozgalmat. S csak harmad sorban ruházná ezt a feladatot a szövetkezetekre.

A következő felszólaló Lőcs Rezső városi gazdasági tanácsnok volt. Hogy ipari munkás lakásokra szükség van, eliminált kérdés, vitatkozni erről felesleges. Véleménye szerint sem az állam, sem a város nem alkalmas ennek megoldására, legcélszerűbb a munkások alkotta szövetkezet, amely teljesen önállóan működik, a város csak felügyeletet gyakorolna. Az állami, városi és társadalmi segélyezésre szükség van. Két csoportban építtetné fel a házakat, 150-et a Simádi uton a vasuti munkások számára, 150-et a Pécskai uton.

Kasza Géza véleménye szerint a munkás lakásokat a város külterjes fejlődésének ellensúlyozásul a város belterületén kell építeni. Az a cél kell, hogy a munkaadókat vezesse, hogy a munkáslakásokkal egy munkástömeget lerögzítsenek, amelyre válságos időben mindig biztosan számíthatassanak.

A következő felszólaló Nesnera Aladár főigazgató volt. A munkáslakások építését rendkívül fontos közigazgatási feladatnak tartja. Nálunk a munkásság nem szaporodik kellő mértékben, ami jórészt a kedvezőtlen lakáviszonyoknak tulajdonítandó. A szövetkezeti alapot helyesli, az új törvény majd meg fogja könnyíteni a szövetkezeti működést. A tulajdonszerzésre irányuló bérleti rendszert, életbiztosítással kapcsolatban helyesnek tartja. Mindenek előtt azonban kíváncsún tartja, hogy a munkások kívánságaival jöjünk tisztába. Ezért a részletek beható kidolgozására a Kamara elnökségének vezetése alatt szűkebb körű bizottság alakítását tartja szükségesnek.

Bak Sándor, a munkásbiztosító pénztár igazgatója a szövetkezeti alakulatot pártolja, a szövetkezet finanszírozását a helyi pénzügyintézetek ad hok syndikátusa végezhetné.

Virág Lajos főmérnök felszólalása után

Varjassy Lajos polgármester szólott. Az ipari munkáslakások építésére nemcsak a külföld, vagy más városok példájának hatása alatt, hanem a helyi viszonyok kedvezőtlen volta következtében is égető szükség van. A szövetkezeti forma erre a legalkalmasabb. A családi házak mellett tör lándzsát, anélkül, hogy a szabad választást teljesen kizárná a tulajdoni vagy bérleti rendszer között, de azt szeretné, ha város minden egyes lakosa a város polgárának érezné magát. Szintén Nesnera indítványát ajánlja elfogadásra.

A munkások részéről, akik a kamara meghívásához mértén aránylag csekély számban jelentek meg. Bertók Lajos, majd Gerber Mátyás szólalt fel. Örömmel üdvözlük a Kamara akcióját, hiszik, hogy az eredményre is fog vezetni. A mai lakáviszonyok nagyon sanyarúak; a munkásság a felhozott módozatok körül örömmel fogadja

Harmadszor is Rascal.

Fővárosi tudósítónktól.

A Királydíj napja már nem is sportesemény, hanem társadalmi ünnep. Bemutakozója és megünneplése a bevonult tavasz. Már szinte szokássá vált, hogy ezen a napon kivándoroljon a lóversenytérre, aki csak épkezláb ember és ott izgatott várakozással lesse a százezer koronás verseny eldőlését. Ma is, mint a Királydíj napjain rendszeres, százezrekre rugó tömeg lepte el az aréna-uti pályát. Ott volt egész Budapest, kezdve a főméltóságokon és a társadalom szerepvivői tagjain. Már délelőtti is hatalmas csoportokban vonult az utcákon végig kifelé a nép, mely méltán tartott attól, hogy délután, a verseny kezdete előtt, aligha lesz alkalma közlekedési eszközökhöz jutni és alig jutott a nap delelőre, fekte gomolygában vágtattak kifelé a kocsik és autók, akik tanúi akartak lenni a lóversenysport mai legnagyobb napjának.

A díjat Rascal nyerte meg, Teleki László gróf kitűnő paripája, ezúttal már harmadszor. A magyar lósport történetében példa sincsen arra, hogy egy és ugyanaz a ló három Királydíjat, Derbyt, Ausztria-díjat és Leger-t nyert volna. Rascal, melyről az utóbbi napokban kedvezőtlen hírek hallatszottak és amely minapi eredménytelen futása alapján kiesett a fogadók kegyéből, nagy fölényvel győzött versenytársai fölött és bebizonyította, hogy a híres Kincsem óta magyar istállóban nem volt hozzáfogható telivér. A kö-

zönség — nyertesek és vesztek egyaránt — lelkesen ünnepelte a győzedelmes állatot és annak lovasát, Janekot, a kitűnő magyar zsokrét, aki az egész meeting alatt eredménytelenül lovagolt és ma győzelmet-győzelemre halmozva, három versenyt nyert meg egymásután.

Három órákor, mikor az első versenyt futották, már zsufolva volt a pályán és a tribünökön minden talpalatnyi hely. Az első helyen, a hol a belépődíj ezen a napon a rendes ár kétszerese, ott volt tout Budapest. A lovaregyleti tagok számára elkülönített helyen ott láttuk többek között a főrendiházat majdnem teljes számban, Serényi Béla gróf, Zichy János gróf és Hazai Samu minisztereket, Náray Lajos képviselőházi elnököt, Apponyi Albert gróf, Justh Gyula, Tisza István gróf képviselőket, a Lovaregylet vezetőségéből Batthyány Elemér grófot, Csokonics Gyula grófot és Nádasdy Tamás grófot.

Három óra után néhány perccel megérkeztek Szirmay grófné, Szapáry József gróf udvarmester és Batthyány József gróf szolgálattevő kamarás, akik tudatták, hogy József főherceg és családja is kijön a versenytérre. Három óra husz perckor megérkezett a főhercegi autó, melyből József főherceg, Augustia főhercegnő és gyermekeik szállottak ki. A főhercegi családot a Lovaregylet részéről Andrássy Géza gróf fogadta és kalauzolta az udvari páholyba. A fenséges pár nagy érdeklődéssel nézte a futásokat, az ötödik futás után pedig lement az udvari páholy előtt levő kis térre, ahol Augustia főhercegnő asszony többeket megszólításával tüntetett ki. Amint meg

lehetett állapítani, a főhercegnő körül a következő hölgyek állottak: gróf Wenckheim Ferencné, gróf Nádasdy Tamásné, gróf Almásy Dénesné, herceg Festetich Taszilóné, gróf Khuen-Hédervary Károlyné, gróf Apponyi Albertné, gróf Andrássy Sándorné, herceg Pálffy Miklósné, gróf Teleky Lászlóné, báró Dániel Ernőné, gróf Nákó Sándorné stb. stb. József főherceg csak főudvarmesterével és szolgálattevő kamarásával beszélgetett. A hatodik futás után a főhercegi család autójába szállott és távozott.

Az első két futás után, mikor a startoló tizenegy telivér számait kitették, mindenki a nyergelő felé sietett, hogy a nagy díj jelöltjeit szemügyre vegye. A szokásos parádénál úgy a szakértőkre, mint a laikusokra legjobb benyomást tettek a Springer lovak: Chilperic (Carls-lake) és Qiseau (Korb), valamint Éva (Ferguson), Mirage (Pretzner) és Lord Firebrand (Dugan). A nagy favorit Bony (Gulyás) bepólyázott lábaival nem nagyon bizalomgerjesztően nézett ki s Rascal (Janek), amely a Király-díjat már kétszer egymásután megnyerte, alig-alig méltatták figyelemre. Ugyanígy jártak: Fabel (Smutny), Csece-baba (Guttmann), Erlikönig (Kozuch) és Lira (Varga) is.

A próbagalopp után mindenki sietett a totalizátorhoz s a rendes fogadásokon kívül még a legkülönbözőbb fogadásokat kötötték. Így például a turi legféltettebb hadvezére, Szemere Miklós tizenkétezer koronával nyolcezer ellen azt fogadta, hogy a versenyt a háromévesek valamelyike nyeri meg, a négyévesek és idősebbek el-

akármelyiket, csak olcsó, egészséges lakások építésére legyen alkalmas.

Racz József az államépítészeti hivatal kiküldötte és Hönig Ottó után Varjassy Lajos dr. zárószavai következtek, amelyben a vita eredményeit összefoglalta.

Ottenberg elnök örömmel állapítja meg, hogy a mindvégig magas színvonalon folyó tanácskozás igen sok becses adatot szolgáltatott a Kamara további munkálkodásához. Az ankét anyagát az összehívandó szakbizottság segítségével a Kamara irodája felfogja dolgozni és a város rendelkezésére fogja bocsátani. Megköszöni a nagy érdeklődést, kéri a további támogatást és az értekezletet bezárta.

Leleplezések

a Titanic körül.

— A londoni vizsgálat. —

Távirati tudósítás.

London, május 13.

A londoni Titanic-bizottság tegnap tovább folytatta vizsgálatát. Az első tanúk lényegtelen dolgokat vallottak, annál érdekesebb dolgokat mondott azonban a *Titanic* főfűtője, Charles Hendrichsen, kinek vallomása egyenesen kínos leleplezésszámba megy.

— Mikor az összeütközés megtörtént — mondotta Hendrichsen — az igazak álmát aludtam. (Derűtség.) Egyszerre csak egyik emberem felkeltőtt s így kiáltott rám: „Összeütköztünk! Átkozott dolog! Azt hiszem, készen vagyunk!” Amikor elhagytam kabinomat láttam, hogy a hajó tatjába víz hatolt be. Keresztülmentem a fedélközön, amelynek utasai kis batyujukkal ide-oda szaladgáltak, azonban különös félelem nem látszott rajtuk. A fedélzeten minden rendben volt, úgy, mintha semmi sem történt volna. Éppen akkor oldozták el a mentőcsónakokat s a kapitány fel és alá sétálva vigyázott, hogy minden rendben történjen. Én az első számú csónak eloldozásánál segitettem. Ez tulajdonképpen nem is volt mentőcsónak s csak nagyon kevesen fértek be. Két nő, három férfi és két matróz szállt be. Miután több utas nem akart beszállani, egy tiszt parancsára én és még másik négy fűtő ugrottunk be a csónakba. A csónakot eltaszítottuk a *Titanic*től és azt a parancsot kaptuk, hogy maradjunk a hajó közelében.

Most a keresztkérdésekre került a sor. Rowlat bizottsági tag megkérdezte:

— Mikor a *Titanic* elsüllyedt, vettek-e még fel a csónakba utasokat?

— Nem!

— Miért nem?

— Én az uszók felé akartam evezni, de a többiek nem engedtek!

len. Peldáját természetesen sokan követték, de bizony Rascalnak alig akadt híve a ringben. A kétszeres Király-díj nyert csak az egy *Sigra*y Antal gróf fogadta meg három bookmakernél öt ezer koronával harminezer ellen; ezt a fogadást azonban még Rascal legutóbbi veresége előtt kötötték s most alig hangzott a Rascal név a ringben.

Az ezernyolcszáz méteres start helye éppen a nagy tribünnel szemben van s így kitűnően lehetett látni, midőn a tizenegy telivér a start-hoz felállott. Fabel, Lord Firebrand és Éva nyugtalansága miatt a start nagyon sokáig tartott s a startszalagot kétszer is elszakították. Egy hamis start után, amelynél Fabel állva marad, végre eléggé jól sikerült az indítás. Meszlényi Adrienne lova, Fabel termett azonnal az élén és öldöklő tempóban vezette a mezőnyt. Utána Oiseau, Mirage, Éva, Chilperic és Rascal színei látszottak a meglehetősen csomóban haladó mezőny élén, míg Bony és Lord Firebrand mint sereghajtók szerepeltek. A fordulóban még ugyanez volt a sorrend, de az öldöklő iram miatt az egyenes elején már minden lovat erősen lovagoltak. A távoszlopnál már eltűnt Fabel, Oiseau, Chilperic, Éva, Mirage és legkívül Rascal törnek előre, de Chilperic és Éva rögtön el is készültek. Adáz küzdelem fejlődött ki a három ló között, amely végül a hatalmas rush-sel előnyululó Rascal került ki félhosszal győztesként Oiseau előtt, amelyet félhosszal hátrább Mirage követett.

Vége. A végsőig fokozott izgalom, a tömeg ordítása, az ostorok csattogása, elült egy pilla-

— Kik nem engedtek?
— Az urak és hölgyek!
— Milyen távolságban volt a süllyedő hajótól?
— Körülbelül 200 méternyire.
— Hányan eveztek a csónakban?
— Négy férfi.
— Vallomása szerint tizenketten voltak a csónakban. Hányan tartoztak ezek közül a legénységhez?

— A csónakban öt utas volt, két matróz és öt fűtő. Az utasok közül kettő nő, három pedig férfi volt!

— Ki nem engedte magát visszaevezni?

— Az utasok!

Lord Mersey: De hiszen csak öt utas volt és maguk heten voltak! Mit szölgáltak a matrózok?

— A matrózok nem avatkoztak a dologba!

Sir Rufus Isaacs: De hiszen ez rettenetes! Hisz még 12 ember számára lett volna hely a csónakban!

— Kérem a nők annyira sikoltoztak és kiáltoztak, hogy mi elvesztettük fejünket! Különösen Lady Duff-Gordon és a férje kiáltoztak és tiltakoztak az ellen, hogy visszaforduljunk!

Sir Rufus Isaacs: Szóval ön főleg a Duff-Gordon házaspárt okolja azért, hogy a csónak nem sietett a fuldoklók segítségére?

— Igen!

— Tánadt-e vita afelett, hogy visszaforduljanak-e?

— Nem! Mindannyian tiltakoztak az ellen!

— Szóval ön azt mondja, hogy ön akarta egyedül keresztényi kötelességét teljesíteni?

— Nem volt a csónakban senki, aki véleményemen lett volna, ordítottam, hogy vissza kell fordulnunk, de a többiek tulkiabáltak!

— Mit kiabáltak?

— Azt, hogy veszedelmes visszaevezni, mert akkor mi is elsüllyedünk! Különösen a lord és a felesége kiáltoztak!

Sir Rufus Isaacs: Szóval, ha jól értem, itt tíz ember azt tette, amit két gyáva parancsolt?

— Igen Sir, így áll a dolog!

Clem Edwards képviselő: Amikor már a Carpathian voltak kapott ön valakitől pénzt?

— Igen! Lord Duff-Gordontól 5 fontot kaptam és ugyanennyit adott a lord a többi matrózoknak és fűtőknek!

— Mit mondott a lord, amikor a pénzt átadta?

— Azt mondta: Most sürgős dolgom van, de később majd látlak benneteket! Fogjátok egyelőre ezt az öt fontot!

Sir Rufus Isaacs (emelkedett hangon): A pénzt még a csónakban ígérte a lord?

Hendrickson (vontatva): Nem! A csónakban még nem ígért semmit.

Hendrickson tanu kihallgatása ezzel véget ért s a bizottság tagjai, különösen Sir Rufus Isaacs és lord Mersey izgatottan beszéltek a hallottakról és valamenynyien felháborodásuknak adtak kifejezést.

nat alatt. A nagy díjat, egymásután immár harmadszor, Teleki László gróf csodalova: Rascal nyerte meg. A közönség — dacára annak, hogy az eredmény ezidén meglepetés volt — nagyon szimpatikusan fogadta Rascal győzelmét, s úgy a ló gazdáját, mint lovasát, Janek Gézát, valószínűleg ünnepléte. Az ovációk a mázsálótéren, intímabb körben folytatódtek, ahol az összegyűlt mánások Teleki László gróftól vállukra emelték és úgy éljenek.

A gróf boldogan fogadta a gratulációkat. Janeknek nem volt sok ideje megköszönni az üdvözléseket, mert ismét lovagolnia kellett. Lovagolt is, még pedig sikerrel. Megnyerte a Király-díj után következő futást Wenckheim Dénes gróf Buzogány nevű lovával. Majd hogy jó magyar voltát bebizonyítsa és hogy tanúságot tegyen megbízhatóságáról, megnyerte az azután következő versenyt is Jankovich-Bésán Gyula Dallos nevű kétévesével, megvervén saját gazdáját, Teleki László gróf Rip-Rop nevű lovát, amelyen Dugan ült. Így Janek a közönség között pedig a Janek név ismét visszanyerte már-már veszni induló varázsát s nyerők és veszítők egyaránt éljenek.

Hogy némi halvány fogalmunk legyen arról, hogy milyen arányokban játszanak Budapesten hát ideiktatjuk, hogy a Királydíjban a totalizátor-nél 220.720 korona volt a forgalom. Tavaly a versenyben csak 170.000 korona volt a gépek forgalma. Az egész nap totalizátorforgalma 991.150 korona volt, a tavalyi 918.000 koronával szemben. És még vannak, akik a pénzpiac pangásáról beszélnek! Jevőre már valószínűleg erősen tul leszünk az egy millió koronán.

Körülbelül ugyanígy vallott Cavell fűtő, aki három matrózzal és egy tengerésztszittel az ötös számú csónakba szállt. Rajtuk kívül negyven nő volt a csónakba, amely még sok fuldoklót felszedhetett volna, azonban a női utasok tiltakoztak az ellen. A kétségbeesett, felőrült nők rávetették magukat az evezősökre és erőszakkal megakadályozták őket abban, hogy visszaevezzenek.

A drága nő házassági komédiája.

— Mitzger Tivadarné esküvője az álpap előtt. —

(Saját tudósítónktól.)

Bécs, május 13.

Bécsben, a józsefvárosi büntetőjárásbíróóság különös bünperrel foglalkozott szobaton.

Mitzger Tivadar dr. közismert budapesti orvos elvált felesége, a 36 éves Mitzger Aida ugyanis még a múlt év áprilisában büntetőfeljelentést tett Altschul Gyula, a Wiener Bankverein tisztviselője ellen azzal vádolva, hogy Altschul, kivel 1908-ban ismerkedett meg és aki nőtlén embernek adta ki magát, 1909-ben jegyet váltott vele, egy drága jeggyűrűt ajándékozott neki és 1910-ben Velencében egy olasz rabbinus előtt egy magánházban házasságot kötöttek. Nászutazásra mentek, de néhány hét múlva Altschul leleplezte, hogy ő nős ember és a velencei házasság csak komédia volt s így érvénytelen, mert a rabbi sem volt igazi pap. Az elcsábított asszony feljelentésében elmondja, hogy Altschul eljárása erkölcsileg és anyagilag károsítja, kompromittálja és különösen anyagilag azért érinti, hogy, mert mint színész, a házasság folytán abbahagyta művészi pályáját.

A szombati tárgyaláson Altschul azzal védekezett, hogy ő 1908-ban apróhirdetést tett közzé, melyben barátját keresett. A többi közt jelentkezett a panaszos nő s aki, mikor megismerkedett vele, ezzel fogadta:

— Ha engem birni akar, ám jó; de tudja meg, hogy én nem vagyok olcsó!

Minthogy megtetszett a nő neki, lakást rendezett be részére és rövid idő alatt 70.000 koronát költött el rá. Házasságot azonban sohasem ígért és a velencei esküvő csak a panaszos fantáziájában történt meg. Igaz, hogy 1910-ben Velencében volt a nővel és ennek leányával és akkor egy jeggyűrűt is vett neki, de csak azért, hogy házastársának lássák őket és együtt lakhassanak. Utóbb azonban megszakított a nővel minden összeköttetést, mert megtudta, hogy mással is viszonyt folytat.

Közben az ügyészség bigámia (kettős házasság) miatt megindította a büntető eljárást Altschul ellen, de azután megszüntette az eljárást. Az asszony ügyvédje ugyanis jelentette az ügyészségnek, hogy a panaszos nőnek sikerült kinyomoznia a velencei rabbit. Egy Markovici Skabat nevű ember, állítólag bukaresti ügyvéd tanuként történt kihallgatásán azt vallotta, hogy előtte egy Marinelli nevű ember beismerte azt, hogy ő volt az, aki a velencei esküvőn, Altschul és Mitzgerné házasságkötésénél rabbiként szerepelt.

Ezzel szemben Altschul ügyvédje bizonyította, hogy Mitzgerné a Markovici nevű emberrel az évi februárban Velencében jártak, ötven líra ellenében felbéreltek egy erre vállalkozó züllött embert, hogy az magára vállalja majd a bíróság előtt a rabbiként való szereplést. Ezt a rendőrség is megerősítette. Ily körülmények közt a bíróság annak az 1910. márc. 21-én kelt levélnek sem adott hitelt, melyet Mitzgerné, állítólag a házasságkötés után Velencéből apjához írt és most bemutatott a bíróságnak, mert közeli a gyanu, hogy a levél utóbb, a bizonyítás céljából íródott. Egy ügyvéd azt vallotta, hogy a nő egy krakkói urtól,

akivel viszonya volt, 8000 korona végkielégítést kapott. Több tanu vallott még az asszony ellen, igazolva azt is, hogy a Markovici nevű züllött ember a szeretője volt s vele együtt lakott.

A bíróság erre Altschul ellen megszüntette az eljárást, ellenben Mitzgerné és Markovici ellen hamis tanuzás és hamis vád miatt való eljárás végett az iratokat áttették az ügyészséghez.

VÁROS ÉS MEGYE.

Magyar aszfaltgyárosok kapzsisága. A városi gazdasági szék ma délelőtti tartott ülésén megbotránkozással vettek tudomást a tagok arról a csunya és hálátlan viselkedésről, amelyet a magyar aszfalt bánya tulajdonosai az évtizedeken át kihasznált várossal szemben elkövettek és ennek következtében olyan lépésre határozta el magát a gazdasági szék, ami talán a többi városokat is észre fogja téríteni. Ez év végével lejárnak a magyar aszfalt részvénytársasággal kötött utca fentartási szerződések és a jövőben már a város gondoskodik arról, hogy Európa legdrágább aszfalt utjai és terei jókarban legyenek. A tanács megkísérelte, hogy a társaság tovább is ellássa az utjavításokat, azonban elbizakodottságában olyan horribilis árakat kért, hogy még Arad városa sem állhat vele szóba. Egyetlen konkurrens van ennek a szerencsétlen vállalatnak, (amely monopolizált helyzete ellenére sem tud boldogulni, a részvénytőkéjét le kell bélyegezni), de ez az egyetlen konkurrens az angol aszfalt társaság, a javítási munkákra nézve ugylátszik kartellban van vele és ennek árai sem voltak elfogadhatók. Nem marad más hátra, minthogy a város házilag lássa el az uttfentartást és ezért mindkét céghez felhívást intézett aziránt, hogy aszfalt-anyagszállítására vállalkozzanak. A felszólítást többször meg kellett ismételni, mert még csak feleletre sem méltatták a várost. A gazdasági szék mai ülésén tudomására adta ezt Löcs Rezső gazdasági tanácsnok a bizottságnak, amely méltatlankodva vette tudomásul és Zubor Andor tb. főjegyző javaslatára kimondotta, hogy azt javasolja a tanácsnak: keresse meg a kereskedelmi minisztert és kérje: engedje meg azt a rendkívül kivételes eljárást, hogy a város külföldről szerezze be az aszfalt anyagot és elkerülje azt a kényszerhelyzetet, hogy a Magyarországon dolgozó aszfalttársaságok uzsora árait fizesse.

Ünnepelt aradi tűzoltók. Tegnap délután három órakor adta át Green Nándor főkapitány a tűzoltó laktanya udvarán tűzoltó testületek jelenlétében Sztankovits Miklós főparancsnok, továbbá Pankert Viktor és Román Vilmos parancsnokoknak a király által adományozott 25 éves szolgálati érmet. Az ünnepélyen résztvettek a rendőrtisztek, az aradi tűzoltócsapat, továbbá a waggongyári és a gáji tűzoltók. A főkapitány szólott legmelegebb elismerés hangján a kitüntettekhez és a legmelegebb részvét hangján emlékezett meg Huzsáki Gyuláról, a testület érdemes és elhunyt parancsnokáról, aki nem vehette át a kitüntetést és hangsúlyozta, hogy az ünnepeltek nemcsak az aradi tűzoltótestületnek kiváló érdemes és példakép szolgáló vezetői, hanem az aradi társadalomnak hazafias és munkás polgárai és így a királyi elismerés mellett a polgárság őszinte köszönete is bennfoglaltatik azért a több évtizedes önfeláldozó és önzetlen munkáért, amelyet a parancsnokok a polgárság érdekében kifejtettek. Kívánja — ugymond — hogy a tűzoltókar tagjainak szolgáljon ez buzdításul, mert azt bizonyítja, hogy a közhasznú tevékenységnek a jutalma nem maradhat el. A kitüntettek ezután megköszönték a főkapitánynak elismerő szavait, majd pedig gyakorlat zárta be a meleg ünnepséget.

Az aradi hamis ékszerek.

— Beszélgetés Rifler Pállal. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 18.

Rifler Pál, az aradi fővármihivatal ellenőre, aki vizsgázott fémmeister és így a fémjelzéseket is végzi, ma érkezett haza Nagyszebenből, öccse temetéséről. Rifler ellenőr, akinek hivatalos helyiségében egy maró savakkal, érzékeny mérlegekkel, próbakövekkel és nagyító lupákkal megpakolt asztal az aradi fémjelző hivatal, az Aradi Közlöny munkatársának ezeket mondotta a hamis aranygyűrűk-ügyéről:

— A budapesti főfémjelzőhivatal megindította a vizsgálatot és ameddig ez a vizsgálat be nem fejeződik, nem is állapítható meg, hogy mi történt. Nem is sokat mondhatok tehát a vizsgálat alatt álló ügyről — mert a főfémjelző hivatalon kívül az ügy személyi részét illetőleg a pénzügyigazgatóság is folytatja már a vizsgálatot. Csak azt az egyet akarom megjegyezni, hogy én nem látom olyan nagyarányúnak az egész eseményt. Épen nem tartozik a ritkaságok közé, hogy a fémjelzésre behozott ékszerek között meg nem felelő aranytartalmu akad. Havonta legalább egyszer előfordul, hogy kénytelen vagyok a rossz minőségű aranyat visszautasítani. Azt azonban hangsúlyoznom kell, hogy ez a visszautasítás nem úgy történik, hogy a kérdéses ékszert egyszerűen fémjelzés nélkül adom vissza. Szabályaink értelmében a csekély aranytartalmu, rossz ötvözetű ékszert összetörve kell visszautasítani és én bizony kivétel nélkül összetöröm azokat az ékszereket, amelyeket nem találok a törvényszabta aranytartalmunak.

— Megtörtént az is, hogy valamelyik aradi aranyműves, nevezetesen Stole Vince alkalmazottja kínálkozott, hogy ő elvégzi a fémjelzést ellenőr ur helyett?

— Kérem ez a dolog így van: én a legszigorubb, legpedánsabbban ragaszkodom a szabályokhoz és amióta Aradon működöm, magam végeztem minden egyes fémjelzést. A budapesti főfémjelzőben például az öt fémjelző tisztviselő csak a próbákat ejti meg, a fémjelzést, az arany-ezüst tárgyak bélyegzését altisztek végzik. A vidéki fémjelzőkben azután megtörténik, olyik fémjelző azt a gyakorlatot folytatja, hogy a próba után, mikor már a megvizsgált ékszer aranytartalmát megállapította, a megfelelő 14—15—16 karátos fémjelző-bélyegzőt — és csak ezt az egyet — átadja az ékszerésznek, vagy alkalmazottjának, szóval a fémjelzés fizikai munkáját végezteti idegennel. Én még ezt sem tettem meg. Eleinte sokat zúgolódtak az aradi aranyművesek emiatt, mert így hosszabban ment a fémjelzés, de én nem voltam hajlandó a mások módjára a legcsekélyebb részben is másra bízni az én feladatomat.

— Nem tűnt fel, hogy Stole Vince gyűrűt gyakrabban kell összetörve visszautasítani a csekély aranytartalom miatt?

— Nem, mert nem Stole volt az egyetlen, akivel ez megtörtént. Előfordult már, hogy magánfelek is hoztak fémjelzésre kevés aranyat tartalmazó ékszert. Ezt épúgy összetörjük, mint az aranyművesekét és addig dobom vissza összetörve az ékszertárgyakat, amíg kellő mennyiségű arannyal meg nem javítják.

— De ezuttal a főfémjelző hivatal kiküldöttje négyszáz gyűrűt foglalt le, és ilyen nagymennyiség mégis feltűnő.

— Kérem, még idáig nem tudom, hogy a lefoglalt gyűrűk közül mennyi a rossz és mennyi a jó. Gáspár mérnök — miután a feljelentés szerint Stole készített kevés aranyat tartalmazó gyűrűket — minden, Stole-tól származó gyűrűt lefoglalt és magával vitt. Négyszáz gyűrűről így sincs szó, talán felényi van és amíg a főfémjelző hiva-

tal a tűzpróbákkal meg nem állapítja, nem lehet tudni, hogy ezek a gyűrűk milyenek. Lehet, hogy háromnegyedrészük rossz, lehet hogy több mint a felük jó.

— Ellenőr ur azt mondja, hogy minden megvizsgált arany-ezüst tárgyat személyesen fémjelzett. Hogyan tartja lehetségesnek, hogy mégis közel száz, vagy több rossz aranygyűrű akadjon a lefoglaltak között? Csakugyan gyengének bizonyult az aradi fémjelzéseknél használt választóvíz?

— Azt a salétromsavat, sósavat, kénsavat használok még ma is, amit idáig. Most már logyán van, tehát ujat kapunk, de nem azért, mintha az eddigi nem lenne jó. Bonyolódott kémiai magyarázata van annak, hogy a kifogástalan kémilósavakban nem jól desztillált vízzel történt hígítás következtében klór, stb. lecsapódás lehetséges és így megtörténhet, hogy a próbakövön a sav a próbátúnél jobbnak mutatja a kevesebb aranyat tartalmazó gyűrűt. De a hamis gyűrűk csak becsempészés útján kerülhettek forgalomba.

— Milyen becsempészésről lehet szó?

— Amint tetszik látni: én a fővármihivatal ellenőre is vagyok és épen elegendő munkát ad ez a hivatalom. Átlag kétszáz csomagot kell naponta elvámolnunk. Már most ha fémjelzésre nagyobb mennyiségű ékszert hoznak be, a hivatalos időt teljesen a fémjelzéssel tölthetném el. Egy-egy fémpróba és jelzés legalább öt percet vesz igénybe. Ha tehát valaki egyszerre 40—50 aranygyűrűt hoz fémjelzésre, akkor nyolctól-kettőig kellene fémjelzenem, hogy minden egyes gyűrűt külön-külön kipróbálhassak. Különben ez nem is szokás. Budapestben, ahol a főfémjelző hivatalba egyszerre 8—10 kiló gyűrűt, arany óratokat hoz az ékszergyáros fémjelzésre, az a rendszer, hogy stich-próbát csinálnak. Találomra kivesznek egy pár gyűrűt a sokból. Ha kifogástalanok, úgy valamennyit fémjelzik, mert hiszen *ugyis egyazon ötvözet-masszából készültek*. Ha csak egy rosszat is találnak, akkor gondosabban, nagyobb mennyiséget vizsgálnak meg, ha pedig több rossz gyűrű is akad a tömegben, akkor az egészet visszadobják — persze összezúzva. Én is így járok el. A negyven gyűrűből kipróbálok kettőt-hármat. Az ötvösmester nem tudhatja, hogy melyik gyűrűket választom ki, tehát ha a 40—50 vizsgálatra szánt gyűrű közé, mondjuk, ötven százalékban tesz csak jóminőségű gyűrűt, a másik ötven percentet gyengébb aranyból készíti, azt kockáztatja, hogy valamennyi gyűrű, amelyet kipróbálok, épen ebből az utóbbi ötven percentből kerül ki és így minden gyűrűt, még jóminőségűt is, összetörve kapvissza. Magam is összetörtem már egyszerre negyven gyűrűt is ilyen eljárás alapján. Persze fordítva is lehet: hogy a megvizsgált gyűrűk véletlenül mind jók. Én csak ilyen kockázatos és vakmerő becsempészés útján képzelem el azt, hogy forgalomba kerülhettek szabályszerűen fémjelzett és mégis kisebb aranytartalmu gyűrűk.

Ma tudomásunkra jutott: hogyan csálnak még némely gyárosok és ötvösmesterek. Kitűnő minőségű ékszert fémjelzetnek, aztán az ékszer amadarabkáját, amelyen a karátjelzés van, *óratosan kivágják* s valamely silány ékszerbe forrasztják be. A leggyakorlottabb szem se veszi ezt mindig észre és az ékszerkereskedő jóhiszeműen adja el vevőjének, mint kitűnő árut. Egy aradi nagy ékszerkereskedővel nemrég megtörtént, hogy ilyen silány árut kapott egyik előkelő budapesti gyárostól s az Aradon inspicáló budapesti vegyész-mérnök vette észre, hogy a kitűnő jelzéssel ellátott ékszer értéktelen ötvözet, amelybe egy jó ékszer fémjelzését forrasztotta bele a ravasz gyáros. — Itt említjük meg, hogy Hirsch Jenő aradi ékszerész annak kijelentésére kért föl bennünket, hogy

5 ugyan összeköttetésben állott Stole Vincével, de már fél évvel ezelőtt szakított vele és a Hirsch üzletében a szakértő mérnök nem talált Stole-féle gyűrűket.

Zilahy és Szendrey tervei (Beszélgetés a debreceni direktorral.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 13.

Bizonyára a színházigazgatók sem tartoznak azok közé az emberek közé, akik számára az élet fenékig tejfel. Ha erre vonatkozólag meginterjúvolnák Szendrey Mihályt, akkor az kijelentené, hogy éppen a színházigazgatói pályára a legkönnyebb és ugyanezen a véleményen lenne Zilahy Gyula is, aki ma este érkezett meg Aradra.

Zilahynak van oka az elkeseredésre. A tetőtől talpig művészembert az utóbbi időben több kellemetlenség érte. Ismeretes az az affér, amely közte és Erdélyi Miklós nagyváradi színházigazgató közt támadt. Az affért — melyet az Aradi Közlöny annak idején ismertetett — egyik debreceni napilap, amely különben is állandóan agresszív volt Zilahyval szemben, újabb heves támadásokra használta fel. A támadásokkal hozták összefüggésbe egyik fővárosi napilap kombinációját, amely szerint Zilahy a legközelebbi jövőben ismét visszatér régi diadalai színhelyére, a Nemzeti Színházba.

Munkatársunk kérdést intézett e tekintetben Zilahyhoz, aki a következőket mondotta:

— Tényleg szó volt és szó van arról, hogy visszamegyek a Nemzeti Színházba. Abba hagyom a színházigazgatás mesterségét, amely nem művészembernek való. Nemrégiben fenn voltam Pesten és akkor Tóth Imre vetette fel ezt az eszmét, „Zsöl — mondotta — gyere vissza, szükség van rád, Gabányi nyugalmába vonult”. Őszintén megvallva, nekem tetszett is ez az eszme, szívesen mennek vissza, csak hogy nagy akadályai vannak a dolognak. Én egész vagyonomat színházi felszerelésekbe fektettem, százötven ezer koronát ér a díszlet és ruháim. Nagyon természetesen ezt az összeget nem hagyhatom veszni és ezért előbb találnom kell valakit, aki a felszerelést átvinné.

— Ebben a tekintetben ugyebár megindította a tárgyalásokat igazgató ur? — kérdezte munkatársunk? — Igen!

— És akad-e már vevő? Nincs kombinációban Szendrey, akiről azt hallottuk, hogy Debrecenben már házat is vett?

— Szó sincs róla! Még a házvétel sem igaz. Az, aki azt a debreceni házat megvette, csak névrokona az aradi direktornak: Szendrey Mihály debreceni szatócs vásárolta a házat. Különben is minden kombináció még korai. Szendrey szerződése még két évre szól, az enyém se járt le. Ha az én szerződése lejár és időközben nem tudnám értékesíteni felszerelésemet, természetesen újra pályáznék a debreceni színházra. De ha — mert ilyesmiről is irtak már a lapok — cserélni is akarnék állomást Szendreyvel, az sem megy csak úgy, hogy mi ketten elhatározzuk a cserét és aztán már kész is van a dolog. Ebbe még beleszólása van a két város törvényhatóságának, a közönségnek és a sajtónak is. És ha tegyük fel, közös meg egyezés alapján én Aradra, Szendrey pedig Debrecenre pályáznék, még mindig kérdés, hogy kellek-e én Aradnak, Szendrey pedig Debrecennek. De minderről egyelőre szó sincs.

— A mostani csere-vendégszereplést nem szándékoznak igazgató urék jövőre megismételni? Nem lesz-e ez a kezdete a jövő esetleges staggione rendszerének?

— Minden esetre az a tervem, hogy a kölcsönös vendégszereplést jövőre megismételjük. Azt szeretném, hogy ha nemcsak operettsággal, hanem drámát is játszhatnánk kölcsönösen. Esetleg be lehet vonni Szegedet és Temesvárt is ezekbe a vendégszereplés-

sekbe. Tény, hogy költséges dolog ez és két-három estére nem fizetődik ki, de a közönségnek mindenestre változatosságot nyújt. Hogy jövőre megismétlődik-e majd ez a csere-vendégszereplés, az attól függ, hogy az idén hogy sikerül. Azt mondhatom, hogy Debrecenben nagy érdeklődéssel és szeretettel fogadják Szendreyt. A két társulat különben Szajolnál találkozott és nagy örömmel üdvözölte egymást. Az azt hiszem banális lenne, ha azt mondanám, hogy örömmel jöttem ide. Az aradiak különben is tudják ezt, hisz a legkedvesebb emlékek fűznek a városhoz. Magamról és a társulatomról nincs mit mondani. Majd holnap, ha felmegy a függöny, mi megmutatjuk, hogy mit tudunk, önök pedig és a közönség majd ítélkeznek!

A hercegnő házassága üzleti alapon.

(A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank megvásárolja a Sulkovszky uradalmat.
— Külföldre viszik a milliókat.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 13

Tegnap nyilvánosságra került a belügyminisztérium ama döntése, amelyet Sulkovszky Ida hercegnő régen huzódó házassági ügyében hoztak. Tudvalevő, hogy Sulkovszky Ida hercegnő titokban házasságot kötött Németországban Schmellow Bernát birodalmi gróffal, aki úgy mutatta, hogy a középkori trubadurok szerelmével rajong a szőke hercegasszonyért. Halicky Árpád, a gyöngélműjű hercegnő gondnoka és az aradi árvaszék mindent elkövettek e különös házasság felbontása érdekében, mert azon a véleményen voltak, hogy Schmellow gróf szegény ördög és csak a hercegnő millióira pályázik. A belügyminisztériummal azonban sikerült elhitetni, hogy a gróf nemes önzetlenséggel rajong ama nőért, akiről a szakértő orvosok már rég megállapították a gyöngélműjűséget. A belügyminisztérium aztán kimondta, hogy az aradi árvaszéknek nincs joga a — habár csak titokban — megkötött házasságot megtagadni és így a hercegnő elszakíthatatlanul hitvesévé vált a zajos multu Bernát grófnak.

Budapesti tudósítónk a leghitelesebb forrásból — a tőzsde mindent tudó köreiből — megtudta, hogy miért volt fontos Schmellow grófnak ez a házasság. A grófnak Magyarországon rendkívül gazdag és befolyásos támogatói voltak, akiknek Schmellow házassága egyszerű üzlet, amelyen súlyos milliókat kereshetnek és fognak is keresni. A hercegnő házassági regénye mögött nyereségsozjas bankemberek állanak, akik Schmellow gróf segítségével poton áron meg fogják szerezni az aradmegyei Sulkovszky uradalmakat, amelyeknek negyvenezer hold a kiterjedésük. Ezt a kitűnő dominiomot, amelynek kedvező feltételek mellett is legalább negyven millió korona volna az ára, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank poton huszonkét millió koronáért fogja megkaparítani.

A szerelemmel kombinált nagyszerű bankművelet a következő recept szerint megy végbe:

Tudvalevőleg Schmellow ur folyton azzal érvelt, hogy ő nem pénzért áhitozik a homályos agyu fiatal hercegnő kezére, hanem a leg tisztább szerelem forralja a vérét.

— Hiszen a hercegnőnek most semmije sincs — hangoztatta a gróf ügyvédje mérges hangú beadványaiban — a hercegnő most néhány forintnyi évráradékból tengeti életét. Amíg a hercegnő apja Sulkovszky József herceg meg nem hal, addig Ida hercegnő nem juthat a nagy vagyonhoz, tehát nem igaz, hogy a grófi vőlegény

azért siettetti a házasságot, mert a hozományból ki akarja fizetni az adósságait.

Igy ámitotta a hatóságokat a gróf és sokan el is hitték ezt a naiv mesét. Most pedig kiderül, hogy Schmellow csakugyan a hercegnő millióira vágyakozott és előre kiesztelt haditerv alapján meg is fogja azokat kaparítani. Igaz, hogy a pénzt meg kell felezni az élelmes budapesti Kereskedelmi Bankkal.

Azt tudni kell, hogy Sulkovszky József szintén gondnokság alatt van már évek óta, és nem ura a saját akaratának; olyan cselekedeteket vitt véghez, amelyek miatt meg kellett fosztani önrendelkezési jogától. Személyi és anyagi gondnoka Helleckessel, bonni (Németország) ügyvéd, akinek helyettese Králitz Lajos dr. aradi ügyvéd. Ez utóbbi egyben az aradmegyei, negyvenezer holdas birtok főintézője is, de Helleckessel akarata nélkül Králitz nem tehet — a birtokot illetőleg — egyetlen döntő lépést se. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank már régebben megállapodott Schmellowval, hogy az esetben, ha sikerül a hercegnőt feleségévé tenni, az aradmegyei birtokot a banknak kezére játssza. A bank erkölcsileg segítette, sőt anyagiilag is támogatta a gróft a házasságért folytatott harcában és ime, most győzelemre is vitte. A birtok így rövid idő múlva a Kereskedelmi Bank tulajdonába fog átmenni Schmellow gróf segítségével. Schmellow és a bank ugyanis megnyerte Helleckessel gondnokot arra, hogy az Sulkovszky József herceg nevében adja el az aradmegyei birtokot Schmellow grófnak. És pedig poton áron. Hiszen ez nem botrányoztathat meg senkit, hiszen az öreg herceg a nejének olcsón odaadhatja a szép aradmegyei birtokot. Az csak természetes, hogy egy hercegnek is van szíve. Igaz ugyan, hogy a herceg erről az eladásról mit se tud, mert a törvény értelmében a gondnoka tetszése szerint köthet ügyleteket, ha abba az illetékes gyámhatóság is beleegyezését adja. A németországi honossággal bíró Sulkovszky József herceg gyámhatósága a bonni főtörvényszék, amely természetesen készséggel adja beleegyezését abba az ügyletbe, hogy az aradmegyei, a magyarországi ingatlanok értéke, a drága jó milliók, kikerüljenek Németországba. Sulkovszky József herceg rövid idő múlva eladja aradmegyei birtokát vejének csekély tíz millió koronáért (amelyet a koldus vő a Kereskedelmi Banktól kap) Schmellow gróf pedig talán még azon a héten átadja a birtokot a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak huszonkét millió koronáért. A bank aztán parcelláztatja a nagy ingatlant és kihoz belőle esetleg háromszor huszonkét millió koronát is.

Ime, ez az ára Schmellow gróf regényes „szerelmének.”

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Választási értesítés. Az aradi zsidó hitközség választási bizottsága ez uton értesíti a hitközségi választásokra jogosított tagjait, hogy a június hóban megejtendő választásokra jogosítottak névjegyzékét összeállította s az a hitközségi irodájában, valamint a templom előcsarnokában közzszemlére ki van függesztve. A névjegyzék elleni felszólamlások e hó 20. napjáig bezárolag alulírott választási bizottsági jegyzőhöz írásban beadandók, vagy szóbelileg előterjeszhetők. Deutsch Andor vál. biz. elnök, Vajda József vál. biz. jegyző.

(*) A Rákóczi Társaság f. hó 14-én, kedden este 8 órakor a Porczán vendéglőben rendkívüli közgyűlést tart, melyre ez uton tisztelettel hívja meg tagjait az elnökség.

Arad, p ájus 13.

Óriási kárt okozott a déli vihar a Rigó-utcai dohánybeváltó épületén. Végig a Rigó-utca vona-

* A karszemélyzet jutalomjátéka. A színtársulat névtelen katonáinak, a karszemélyzetnek ötödik évfordulója lesz e hó 28-án, kedden. E napon lesz a karszemélyzet jutalomjátéka. Egész évi nehéz, szinte szakadatlan, pihenés nélküli munkásságukat akarja jutalmazni ez a nap, amely az övék, nekik szól. A karszemélyzet, hogy a közönség érdeklődését és szimpátiáját megtartsa és fokozza, nagy ambícióval és lelkesedéssel munkálkodik az ünnepi est sikerén s ebben kollégáiál szeretettel siettek segítségükre az aradi színház elsőrangú tagjai. Az ünnepi estén Vidor Pál nép-

(—) **Ünnepély az aradi főgimnáziumban.**
Az aradi főgimnázium „Bódog” gyorsíró köre tegnap délután 5 órakor szépen sikerült Markovits ünnepélyt rendezett az intézet disztermében. A gazdag és változatos programból különösen ki kell emelnünk *Eendröczy Lászlónak*, a kör vezető tanárának alkalmi költeményét, amelyet *Kovács Ernő VIII. osztályu* tanuló adott elő. A zeneszámok közül *Wagner József dr., Reichner Jenő* és és *Czettel Lajos* hegedűjátéka tűnt ki. A műsor többi számát *Mulltass* emlékeszése, *Unger monológia* és a gyorsírás bemutatása töltötte ki. A sikerült ünnepélyt nagy közönség nézte végig.

Gyilkos tengeri aknák.

(Az olaszok hatóságokat ejtenek foglyul.)

Távírási tudósítás.

Konstantinápolyból jelentik: A Dardanellákban elhelyezett aknák újabb gyilkos katasztrófát idéztek elő. Miközben folytatták az aknák eltávolítását, kettő közülük felrobbant és nagy öldöklést vitt véghez. Tizenegy ember odaveszett. A Texas hajó felrobbanásának ügyét még nem intézték el. A porta elhatározta, hogy nem helyesli az amerikai nagykövét kívánságát és a Texas kapitányának kiszolgáltatását megtagadja. A német nagykövetség barátságos lépést tett, hogy mintegy 50 olasz hajóst és más olaszokat Smyrnában a hadifogságból kibocsátassanak. A tegnapi minisztertanács foglalkozott ezzel a kérdéssel s arról is tanácskozott, hogy a konstantinápolyi olaszokat az olasz flotta újabb támadása esetén azonnal kiutasítsák. Az olaszok Mais vagy Kastelorizo szigetét, amely Kis-Ázsia délnyugoti partjához közel van, megszállták.

Rómából jelentik: Az olasz flotta következetesen folytatja Aegi tengeri akcióját s új győzelmeket aratott. A Stefani-ügynökség jelentése szerint Viale tengernagy tegnap délelőtt tizenegy óra ötven perckor a következő drótnélküli táviratot küldte:

Corsi hajóhadosztálya Scarpanto és Caso (Karsos) szigeten kitérték az olasz nemzeti zászlót és a két sziget helyőrségeit és polgári hatóságait elfogták. Ugyanez a hadosztály Piskopi és Isyros szigetek helyőrségeit és polgári hatóságait is elfogta. A foglyokat Olaszországba fogom szállítani.

A rhodosi váli és többi török hadifoglyot, akik Casertaba, illetőleg Tarentbe érkeztek, a Duca degli Abruzzi cirkálóval Nápolyba szállították.

Az olasz tábor megerősítésére tovább folynak a munkálatok, a törökök lefegyverzésének hathatós előkészítésére. A Verona gőzös negyvenhárom török hadifogollyal ma Olaszországba indult. A posta, a kikötői kapitányság, a vámhivatal és a tengerészeti egészségügyi hivatal normálisan működik.

Scarpanto, Caso, Piscoti és Niziro szigetek, amelyeket az olaszok megszálltak, Rhodos és Stampalia szigetekkel együtt az Aegei tengert elzárják, ezzel Törökország teljesen el van vágva a Középtengertől. Törökország tehát egyetlen hajót sem küldhet Libiába, mert az olaszok az Aegei-tenger összes alsó kulcsait kezükben tartják.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Sulkovszky hercegnő házassága. Ismeretes, hogy Sulkovszky Ida hercegnő titokban házasságot kötött a németországi Pommereignen Schmettow Bernát gróffal. Ez ellen az aradi árvaszék óvást emelt, mert a házasság Halicky Árpád gondnok akarata ellenére jött létre. Az árvaszék határozatát — mint a hercegnő környezetében állítják — a belügyminiszter megsemmisítette és kimondotta, hogy a hercegnőnek Schmettow Bernát birodalmi gróffal kötött házassága megátadhatatlan.

§ Haza hozzák a kéjgyilkos Rumpfot. Budapestről jelentik: A szerencsétlen Schwarcz Gizella gyilkosa, Rumpf János ellen az igazságügyminisztérium már megindította a kiadatási eljárást. Csak pár nap s Rumpf Jánost Münchenből hazahozzák. A vizsgálatot a törvényszéken teljesen befejezték. Ma érkezett meg az országos vegyészeti intézet szakvéleménye a törvényszékre. Felletár Emil fővegyszer ugyanis vizsgálat tárgyává tette a nyomdában talált két fűrészt s megállapította, hogy annak fogai között emberi csontszilánk maradványok vannak. Eszerint

kétségtelen, hogy az elvetemült gyilkos a nyomdában fűrészelte szét áldozata holttestét. A szakvélemény kétségtelen bizonyítéka Rumpf bűnösségének.

Haragvó mágnáshölgyek.

— Az udvariatlan közmunkatanács. —
Eltiltott virágnap. —

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Budapest, május 13

A főváros jótékony mágnáshölgyei körében nagy a harag, a méltatlankodás, az elkeseredés. Egy szépen kitervezett jótékony ünnepség, a virágnap programja ment fűceszba, épen az utolsó percben, amikor már plakátok hirdetik az ünnepséget és minden intézkedés megtörtént a sátrak felállítására, a levelező-lapok, virágok árusítására. Gróf Károlyi Istvánné elnöklete alatt a Gyermekmenhely-Egyesület és a Cseléd-otthont fentartó Katolikus Háziasszonyok Szövetsége javára május 15-én és 16-án akarták megtartani a virágnapot. A belügyminiszter engedélyezte az ünnepet, amelynek első napján a főváros utcáin, másodnapján a Margitszigeten akartak gyűjteni a jótékony egyesületek javára. Különösen nagy eredményt vártak a Margitszigeti ünnepségtől, amelynek rendezését gróf Károlyi Lászlóné és Törökné Kovács Hermin vállalták egész sereg mágnásasszony közreműködésével.

A rendező-bizottság már mindent előkészített és mára gyűlést hívott össze a nyolcadik kerületi előjáróságon. A mágnáshölgyeket azonban nagy meglepetés érte. Károlyi Lászlóné grófné átiratot kapott a virágnap dolgában, amely szerint a közmunkatanács nem engedi meg, hogy a Margitszigeten ünnepséget rendezzenek és gyűjtsenek.

A kérelem megtagadását nem indokolta meg a közmunkatanács. A rendező bizottság körében azonban azt rebesgetik, hogy az engedelmet azért nem kapták meg a közmunkatanácstól, mert a gyűjtés eredményének egy kis részét a Katolikus Háziasszonyok Szövetsége kapta volna. A közmunkatanács átirata nagy elkeseredést keltett. Sokan a haragos hölgyek közül arra az álláspontra helyezkedtek, hogy egyáltalán nem kell megtartani a virágnapot. Végül mégis úgy határoztak, hogy a főváros utcáin megtartják a gyűjtést, amelynek eredménye nagyban megcsappan a Margitszigeti nagyarányú ünnepség elmaradása miatt.

A Múzeum-utcai Károlyi gróf palotában, ahol gróf Károlyi Lászlóné dirigálásával fáradhatatlanul dolgoznak a virágnap intézői, nagy meglepetést okozott a közmunkatanács udvariatlan határozata. Ez a váratlan akadály meglehetősen nehéz feladat elé állította a szervező-bizottságot. Hiszen a program jelentős része a Margitszigetre volt tervezve és ennek a programnak minden részlete ki van dolgozva és el van rendezve a legapróbb részletekig.

A rendező bizottság a közmunkatanács határozatát megtelebbeszi Lukács László miniszterelnökhöz és az a reménység, hogy a miniszterelnök méltányolva a virágnap nemes gondolatát, megengedi a margitszigeti ünnepséget. Ha a magas protekciók nem járnának sikerrel, akkor a Városházán lesz a másodnap ünnepség.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

Bauer Lajost elfogták.

— Megkerült Ryhliczky bűntársa. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapest, május 13.

Ryhliczky Zoltánnak, a Kereskedelmi Bank nagy hirre vergődött csalójának bűntársa annak idején az utolsó pillanatban szerencsésen megszökött Budapestről. A rendőrség bortalal üthette a nyomát; a világlátott, ügyes ember kisiklott a kezei közül. Sok ember irigyelte úgy az ügyességét, mint elvitt pénzéért Bauer-Bajor Lajost és sokan akadtak, akik — úgy titokban — szerencsét kívántak neki. Ám ez a szerencse sem volt állandó és hű Bauer-Bajor Lajoshoz, mert Ryhliczky Zoltán bűntársát tegnapelőtt Newyorkban letartóztatták.

Nem a rendőri ügyesség; a véletlen juttatta Bauer-Bajor Lajost rendőrkézre. Ryhliczky Zoltán bűntársát egy pincér ismerte fel Newyorkban és miután előbb kikötött magának ötezer koronát a feljelentésért; tényleg abba helyzetbe jutott a newyorki rendőrség, hogy Bauer Lajost letartóztathatta.

Körülbelül egy héttel ezelőtt express levelet kapott a Kereskedelmi Bank Newyorkból. Egy ottani magyar származású pincér írta a levelet, amelyben elmondja, hogy Newyorkban beszélt Bauerral, akit Budapestről már régebb idő óta ismer és hajlandó őt a rendőrség kezébe juttatni, ha ötezer korona jutalomdíjat kap. A pincér leveléhez bizonyítékul mellékelte egy ajánlólevelet, amelyben Bauer-Bajor Lajos ajánlja őt egy newyorki vendéglő tulajdonosának, hogy mint ügyes, megbízható embert, fogadja föl üzletébe pincérnek.

A pincér levele természetesen nagy feltűnést keltett a bankban. Közölték a dolgot a rendőrséggel is, amely azonban eleinte azt hitte, hogy a sablonos feljelentők egyikével van dolga. Mégis, nehogy mulasztást kövessen el Bauer-Bajor Lajos esetleges letartóztatása dolgában; azt az ajánlatot tette a kereskedelmi banknak, hogy vizsgálta meg a beküldött levelet — amely állítólag Bauer kezeiről — Pinterovits irásszakértővel. Bauernek ugyanis ott van az írása azokon a váltókon, amelyekkel a kereskedelmi banknál a nagy csalást elkövették.

Pinterovics irásszakértő alapos vizsgálat alá vette a levelet és másnap már azt a szenzációs dolgot közölte a kereskedelmi bankkal, hogy a beküldött levél tényleg Bauer-Bajor Lajos kezeiről. Minden keltséget kizárólag beigazolta ezt a két írás azonossága.

Az irásszakértő véleményét közölték a rendőrséggel is, amely — miután a bank vállalta úgy az ötezer koronás jutalom biztosítását, mint a kiadatási eljárás költségeit — jelentést tett az ügyről az igazságügyminiszternek, aki azonnal intézkedett a newyorki osztrák-magyar konzulátus útján, hogy Bauer-Bajor Lajost tartóztassák le. A bank egyidejűleg kábeltáviratot küldött a feljelentő pincérnek is, hogy megadja a jutalmat, ha rendőrkézre kerül Bauer.

Ez a két távirat szombaton érkezett meg Newyorkba. Az eredmény igazolta, hogy a feljelentő pincér igazat írt a banknak, amikor azt jelentette, hogy Bauer-Bajor Lajos Newyorkban van. Ryhliczky bűntársa ugyanis már szombaton este a newyorki rendőrség foglya volt.

Idehaza a rendőrség és a Kereskedelmi Bank nehezen várta a newyorki híradást Bauer letartóztatásáról. Nem kellett sokáig várniok. Az igazságügyminiszter ugyanis tegnap reggel kábeltáviratot kapott a newyorki osztrák-magyar konzulá-

tustól. A távirat rövid, de határozott. A következők vannak benne:

Igazságügyminisztérium, Budapest. Bauer-Bajor Lajost tegnap Newyorkban elfogták.

Cs. és kir. konzulátus.

Az igazságügyminiszter a táviratot azonnal áttette a rendőrséghez; egyben pedig sürgősen megindította a kiadatási eljárást. Ez az eljárás nem lesz bonyodalmas, mert Bauer bűnössége és személyazonossága kétségtelenül bizonyítva van.

Bauer elfogatása úgy a rendőrségen, mint a Kereskedelmi Bankban nagy örömet keltett s egy államrendőrségi detektív már a napokban Newyorkba utazik, hogy Bauer kiadatási eljárásának megkönnyítésénél segítse.

HIREK.

Sikkasztó kanonok jelölt.

— *Börzén játszott a káptalan tolvaja.* —

— *Az Aradi Közlöny tudósítójától.* —

Nagyvárad, május 13.

Nemrégiben elhunyt Nagyváradon Makkay József szemináriumi aligazgató, római katolikus káplán, aki a nagyvárad latin szertartású káptalanánál, mint főpenztáros működött. A káplán halála után a káptalan névtelen levélben figyelmeztetett, hogy nézzenek utána a pénztárnak és nagyobb hiány nyomára fognak bukkanni.

A káptalan elrendelte a vizsgálatot és a több napon át tartó rovacsolás után konstatálták, hogy a pénztárból 94.000 korona hiányzik. A hiány konstatálása után sürgős gyűlést hívtak egybe és ennek folyamán kétségtelenül megállapították, hogy az eltűnt összeget az elhunyt lelkész, Makkay József sikkasztotta el. Miután a káptalannak más mód nem állott rendelkezésére azt kérelmezte, hogy Makkay József hátrahagyott vagyonára biztosítási végrehajtást vezethessen. Az erre vonatkozó kérvényt be is nyújtották ma a nagyvárad királyi törvényszékhez és csatolták a bizonyítékokat, amelyekből kiderül, hogy a 94.000 koronát Makkay József sikkasztotta el.

Fetser Antal nagyvárad címzetes püspök megbízása folytán fogatosították is a biztosítási végrehajtást és lefoglalták az elhunyt házat, szőlőjét, továbbá összes ingóságát és ékszereit 50.000 korona értékben.

Makkay József életében nagy tiszteletnek és szeretetnek örvendett és a legközelebb betöltés alá kerülő kanonoki stallumra őt szemelték ki. Az elköltött pénzről eleinte azt hitték, hogy elkártyázta és csak később találtak irataiban feljegyzéseket, amelyekből kitűnt, hogy lözsdén játszott és megállapították, hogy erre költötte a hiányzó összeget.

— **Minisztertanács.** *Budapestről* jelentik: Lukács László miniszterelnök elnöklésével ma délután ötől fél nyolcig minisztertanács volt, amelyen a miniszterelnök beszámolt legutóbbi bécsi útjának eredményéről és tájékoztatta a kormány tagjait a politikai helyzetről. A minisztertanács után a kabinet tagjai együtt maradtak és fesztelen eszmecsere folytattak. Az a hír, mint-hogyha Lukács László holnap Bécsbe utaznék, nem felel meg a valóságnak.

— **A pénzügyminiszter mandátuma.** *Budapestről* jelentik: Ma Zentáról küldöttség jelent meg Teleszky János pénzügyminiszter előtt, hogy neki a megüresedett mandátumot felajánlja. Teleszky a felajánlott jelölést elfogadta.

— **Lukács László Kossuth Ferencnél.** *Budapestről* jelentik: Lukács László miniszterelnök ma déli tizenkét órakor meglátogatta Kossuth Ferencet és ez alkalommal megismertette vele választójogi reformtervezetét. A miniszterelnök délután félkettőig maradt Kossuth Ferencnél.

— **Arcul ütött főherceg.** *Bécsből* jelentik: Henrik Ferdinánd főherceg a linzi országúton Gablenzből Purkersdoriba ment. Utközben egy teherkocsi jött vele szemben, amelynek kocsisa nem akart kitérni. Heves szóváltás támadt, amelynek folyamán a kocsis ostorával a főhercegre sújtott és arcul ütötte. A főherceg a legközelebbi csendőrpáncsnokságnál jelentést tett az esetről és a kocsisat nemsokára meg is találták. A kocsis kihallgatásakor azt vallotta, hogy az automobil közeledésekor lovai megbokrosodtak és ostorával csupán csak a sofförnek akart jelt adni, hogy álljon meg és valószínűleg ekkor érhetette ostorával a főherceget.

— **Meghalt a bécsi Burg plébános.** *Bécsből* jelentik: Mayer Lőrinc püspök, Burg-plébános ma délelőtt meghalt.

— **Románok a pápához.** *Balázsfalváról* jelentik: A magyar görög katolikus püspökség ügyében tervezett román népgyűlés betiltása miatt a balázsfalvi görög katolikus érsek hivatalos lapja, az Unirea hevesen megtámadja a polgármester betiltási rendeletét. Kifejti, hogy az esetben, ha a népgyűlést tényleg nem tudnák megtartani, akkor új memorandumot kell Rómába küldeni még pedig impozáns küldöttség útján, amelyben felvilágosítják és figyelmeztetik a pápát az „Ecclesiam Christi” kezdetű 1853-ban kelt bullára, amely bulla a balázsfalvi metropolitát az esztergomi primás fennhatósága alól kivonta.

— **Strindberg haldoklik.** *Mint Stockholm-ból* jelentik: Strindberg állapota újból rosszabbodott. A nagybeteg világhírű író huszonnégy óra óta nem evett és nem tud aludni. Az orvosok minden percben várják a katasztrófát.

— **Kétszer eladott sírhely.** Szokatlan temetés ment tegnap délelőtt végbe Aradon a zsidó temetőben. Tegnap délelőtt 11 órakor temették el ugyanis Raucher Adolf 76 éves magánzót, Raucher Emil aradi magántisztviselőnek édesapját. Az öreg ur hitvese már régebben meghalt és Raucher Adolfnak az volt a kívánsága, hogyha majdan őt is elszólítja a teremő, felesége mellett szeretne pihenni. E kívánságához híven megvásárolta Raucher Adolfné sírhantja mellett levő ama területet, ahol majd ő is nyugodni fog. A zsidó szentegyletnek, mely a sírhelyek felett rendelkezik, nem volt tudomása arról, hogy Raucher Adolfné sírhantja mellett levő helyet Raucherék megvásárolták és az egyet azt néhány évvel ezelőtt másnak adta el újra. Amikor tegnap délelőtt az aggasztán holttestét kikisérték a temetőbe, a rokonság csodálkozással konstatálta, hogy a sírgödört másutt ásták meg. Mivel nem akarták, hogy Raucher Adolf kívánsága ne teljesüljön, egyelőre nem engedték elhantolni a holttestet, hanem egyik kriptában helyezték el ideiglenesen és az izraelita szentegylettel siettek elintézni a sírhely vitás ügyét. A szentegylet délután tényleg megállapította, hogy Raucher Adolfné sírhantja mellett levő helyet Raucher Adolf sokkal régebben vásárolta meg, mint az az aradi lakos, akinek csak két évvel ezelőtt másodszor adták el ugyanazt a sírterületet. Miután így tisztázódott a kérdés, ma délelőtt felásták Raucheré hantja mellett levő sírhelyet és oda temették el Raucher Adolfot.

— **Szanatóriumban a bácskai nábob.** Dungyverszky Győző, a bácskai nábob fia, aki ahová betette a lábát, hangos és csattanós botrányokat inszenált, tegnap egy Bécs melletti zárt intézetbe vonult. Dungyverszky e napokban Rohonczy Geóronnal kötött ki. Az idegbajos embert családja internálta szanatóriumba.

— **Halálozás.** Özvegy Blau Bernátné, szül. Winkler Emma életének 73 ik évében Temesváron meghalt. Az elhunytban Steinitzer Pál dr. aradi ügyvéd az anyósát gyászolja.

— **Ujabb himlőbeteg.** Ma délután ismét szaporodott a járványkórház betegeinek száma, beszállították oda Kempf Antal vasuti kovács feleségét, akin Tisch Mór dr. főorvos, valamint Prohászka László tb. főorvos megállapították a hólyagos himlőt. Borsos Béla dr. vármegyei főorvos, mint a munkáspénztár orvosa kezelte a fiatal asszonyt, aki mindössze néhány napja beteg, lázról panaszkodott és akin ma délből konstataulta Borsos dr., hogy hólyagos himlőben szenved. Nyomban telefonon értesítette a városi tisztviselő hivatalát, valamint a rendőrséget és mindkét helyen azonnal intézkedések történtek az izolálásra, valamint a fertőtlenítésre nézve. Prohászka László dr. ment ki a Farkas-utca 7. számú házba, ahol megállapította a vareola-verát Kempfnén és elrendelte, hogy a járványkórházba szállítsák a beteget. A házat lezárták, az asszony férjét beoltották és megtiltották neki, hogy lakását elhagyja. A házban lakókat is beoltották. A betegszobát fertőtlenítették, a szalmazsákokat elégették és ma délután a Farkas-utca összes lakóin is elvégezték a védőoltást. Minthogy a beteg nővére mosni jár, beoltották őt is és mindazokat, ahol az utóbbi napokban megfordult, valamint ezzel a preventív módszerrel immunizálták a Laendler-fatelepe összes munkásait is, mert Kempfné apósa és anyósa a telepen dolgoznak. A délután folyamán Tisch Mór dr. főorvos meglátogatta a beteget a járványkórházban és úgy találta, hogy állapota elég komoly. Az asszony azt mondta, hogy az utóbbi 10–12 napban lakásáról el sem mozdult, senkivel nem érintkezett és ezért ez ideig még nem lehetett megállapítani, hogy hol kapta a fertőzést.

— **Házasság.** Czermann János Acsev. tisztviselő e hó 12-én kötött házasságot Gyeborski Judith urleánnyal Borosjenőn. 3368

— **Uj ügyvéd.** Brasch Aladár dr. ma kiüntetéssel tette le az ügyvédi vizsgát a budapesti ügyvédvizsgáló bizottság előtt.

— **Kiüntetett aradi iparos.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter arról értesítette Schamberger László helybeli iparost, hogy a kocsigyártás terén tanúsított szorgalmaért a Technológiai Iparmúzeum Igazgatósága ajánlatára aranyérem jutalomban részesítette.

— **Szerencsétlenség a vadászat után.** Ujanád község egyik legtekintélyesebb és leggazdagabb polgára, Záh Ádám 11-én délelőtt vadászatról hazajött s a kocsiról való leszállás közben megtörtént fegyvere oly szerencsétlenül sült el, hogy karján és combján súlyosan megsérült. A sérültet az aradi kórházba szállították.

— **Ez aztán a névjegy.** Ami alább következik, nem uréfa. Komoly dolog. Magunk láttuk az eredetijét. Itt a másolata:

Dr. KOVÁCS PÁL jogtanár

Az Alföldi Sajtószövetség és a Kecskeméti Városi Szépirodalmi Egyesület elnöke, a Kecskeméti Munkásgimnázium igazgatója, az Országos Patronage-Egyesület igazgató-tanácsosa, az Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület választmányi tagja, a kecskeméti ref. egyházmegye világi főjegyzője, a dunamelléki ref. egyházkerület világi aljegyzője, a kecskeméti ref. jogakadémia igazgató-tanácsosa, Kecskemét th. város törvényhatósági bizottságának virilis tagja, a Kecskeméti Általános Tanközpénztár Részvénytársaság igazgatósági elnöke.

KECSKEMÉT.

Csak arra vagyunk kíváncsiak: mikor ér rá ez a sokat elfoglalt ur jogot tanítani?

— **Kiirtott család.** Reichenbergből jelentik: Horn lisztügynök rossz üzletmenet miatt revolverrel agyonlőtte feleségét, tizenegy éves leányát, tizenéves fiát és azután öngyilkos lett. Amikor a család reggel a lakásba bement, a négy holttestet a földön elterülve találta.

— **Adomány.** Az aradi főgimnázium tanárai harminz koronát küldött özvegy Koller Jánosné aradi (Deák Ferenc-utca 16. sz.) elszegényedett asszonynak.

— **Gödörbe fult leányka.** Péter Antal csanádmezei földmunkás Probszt Mihály aradi téglaverő telephelyén dolgozik. Felesége tegnap délelőtt a lakásul szolgáló kunyhóban ebédet főzött, míg két éves Piroska nevű leányuk észrevétlenül a kunyhótól messzebbre fekvő kiaknázott anyagdör közelébe került. A gyermek rúciát látott a gödörben levő esővíz színén uszkálni, valószínűleg meg akart egyet fogni és beleesett a két méter mély vízbe ahol megfulladt. A rendőrség a helyszínen kihallgatta a szülőket, a tanukat és áttette az iratokat az ügyészséghez, mert úgy látta, hogy gondatlanság történt azáltal, hogy a két éves gyermeket hosszabb időn át felügyelet nélkül kint hagyták a szabadban.

— **Drechsler Henrik dr.** berlini tanulmányutjáról megérkezett és rendelését orr-, torok-, gége-, fül- és fogbetegnek Forray utca 3. sz. alatt folytatja. 3334

— **Grand American Cirkusz megnyitó előadása.** Magyarország legegységesebb és legnagyobb cirkusza május 18-án különvonattal Aradra érkezik és világvárosi műsorral szombaton, május 18-án a Béla-terén megnyitó előadást tart. Grand American cirkusz mindenhol nagy feltűnést kelt, mert nem a többi utazó cirkuszok módjára dolgozik, melyek a közönséget csak nagyhangzú reklámmal csábítják, hanem igazán nagyszerű, új és világhírű mutatványokat tett fel műsorába, melyek a közönségben felejthetetlen benyomásokat keltenek. A lo- és állatidomításban, továbbá elérhetetlenek a cirkusz magas művészi attrakciói, előre látható, hogy a közönség a legnagyobb meglepetését fogja kifejezni. A cirkusz Aradon most először fog játszani. Jegyek előre válthatók a Függelék kiadóhivatalában.

— **A babonás falu.** Siófokról jelentik: Törpefa községben a csendőrséget szolgáló közben észrevette, hogy a temetőben egy sír föl van bontva. Utána jártak a dolognak és megállapították, hogy a sírt a falubeliek bontották föl. Ugyanis egy paraszt azt híresztelte a faluban, hogy az egész falu el fog pusztulni, mert neki álmában a szellemek megmondták, hogy Papp Mihály holtteste megfordulva fekszik a koporsóban. Az egész falu népe éjnek idején kivonult a temetőbe, a sírt kiásták, de nagy meglepetésükre Papp rendesen feküdt a koporsóban, mire a falu népe megnyugodva tért haza. A csendőrség az esetet föl jelentette az ügyészségnek. A vizsgálat folyik.

— **Uj üzlet Aradon.** Arad kereskedelme ismét új modern vállalat szaporodott. Tegnap nyílt meg a kereskedő körökben előnyösen ismert *Róna Jenő kefe-, pipere-, illatszere- és sportcikkek üzlete, Andrássy-tér 18. sz. alatt.* Az új céget a közönség szíves pártfogásába ajánljuk.

— **Felszólalás az italmérési illeték ellen.** Az 1889. évi XXV. t. c. 17. §-a értelmében Arad szab. kir. város területére alakított italmérési illeték felszólamlási bizottság az írásban beadott felebezések elintézésére véget május hó 20-án és következő napokon mindenkor délelőtt 9 órakor a pénzügyi palota tárgyaló termében (Andrássy-ut 1. szám földszint) ülést tart. A bizottsági tárgyalások nyilvánosak: ezért azon a felebbezők előszóval is előadhaják kifogásaikat. A m. kir. pénzügyigazgatóság.

— **Nyilatkozat.** Többek érdeklődése és az elhangzott nyilatkozatok után félreértések elkerülése végett, az igen tisztelt vevőközönségnek tudomására hozom, hogy Stole-féle gyártmányú karikagyűrűket sem jelenleg, sem a multban raktáron nem tartottam s így a megjelent újságcikkek céggemmel összefüggésben nincsenek. Tisztelettel Grallert J. és fia.

— **Orvosi körökből.** D. Graur Viktor dr. egyetemes orvostudor, fogorvosi és műfogászati szakrendelőjét folyó évi május hó 1-től Deák Ferenc-utca 40. a. I. emelet gör. kat. új bérpalotába a Vasszállóval szemben helyezte át.

— **Olasz filharmonikus zenekar Aradon.** Rövid vendégjátéka a világhírű milánói olasz filharmonikus zenekarának, Signor Sinatra tenorista és signor Tartorici baritonista közreműködésével. Igazgató Maestro V. A. Prodigioso kamarazenesz. Naponta a Központi-kávéházban hangversenyez. 3255

— **Eredeti japánrizsfüggöny** darabja 10 korona, kapható Kotányiné József főherceg-ut 3.

— **Lipikfürdő hivatalos orvosa** Czekkel Ferenc dr. belgyógyász és gyermekorvos, mai nappal rendelését Lipiken megkezdte.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 13-án a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: *Született:* Kaczur Samu raktárnoknak Géza nevű fia. Drágos József főmozdonyvezetőnek Mária nevű leánya. Czenger Béla főpincérnek Magda nevű leánya. Minich Péter asztalosnak Magdolna nevű leánya. Csutak Károly állomásfelügyelőnek Károly nevű fia. Albert Lajos asztalosnak Julia nevű leánya. Illász János fűtőnek Erzsébet nevű leánya. *Meghalt:* Özv. Krausz Antalné 81 éves magánzónő. Özv. Eibenschütz Ignác, Lónyai Ignác 65 éves főkalauz. Reiter József 18 éves kereskedő segéd. *Házasságok kötött:* Coste Tivadar csizmadia segéd Novák Annával. Lukács István sofför Hegyi Erzsébettel. Placsin Dusan szerelő Zsvói Mártával.

— **Legelegységesebb ékszerárnyak** célszerű emlék és ajándéknak *Igaz Sándor elsőrendű óra és ékszer üzletében vásárolhatók Arad, Andrássy-tér. Telefon 321.*

— **Elite és Revue Parisienne** párisi divatlap tavaszi és nyári száma színes képekkel és magyar szöveggel, kapható *Juhász és Társa* modern könyvesházában Andrássy-tér 16. sz.

— **Tisztelettel értesitem** a n. é. hölgyközönséget, hogy bécsi bevásárlási utamból megjöttem és *magammal hoztam a legújabb és legszebb párisi és bécsi modell újdonságokat.* Üzletem régi jó hírneve garanciát nyújt a hölgyeknek, hogy olcsó áraink mellett senki sem versenyezhet velem. *Grünblatt Antonia* női kalap díratlatterme Szabadság-tér 11.

— **Szörme ruháinkat** nyári gondozásra legbiztosabban helyezhetjük el moly, tűzkár és betörés elleni biztosításra, *Beregszászy Lajos* szűcsmeester megóvó-intézetében Deák Ferenc utca 31-32., mely intézet 200.000 koronára van biztosítva. Minden darab érték szerint biztosított. 3305.

— **Revue Parisienne.** Nagy tavaszi divatalbum 2 kor. Saison Parisienne tavaszi divatalbum 1 kor. 50 fill. Kapható Aradon *Ingusz I. és Fia* cégnél Weitzer János-utca.

— **Kérjen ingyen cipő-árjegyzéket** a Moskovits cipőgyár r. t. fiókraktárából, Arad, Szabadság-tér 18.

— **Az új ügyvédi nyomtatványok** Kerpel Izsnál kaphatók.

SPORT.

+ **Céllövészet.** Az Aradi Polgári Lovászegyesület tegnap, vasárnap d. u. megtartott lövészetén a tagok ismét nagyon szép számmal vettek részt, az egyes versenyekben ugyancsak erős küzdelem fejlődött ki az elsőségért. Résztvevő 16 lövész, akik összesen 730 lövést adtak le. *Köréltáblán* résztvevő 9 lövész: I. Meer A. 39, II. Grumáz L. dr. 39, III. Meer L. 38, IV. Kosztka E. 38 körrel. *Mélylövési céltáblán* résztvevő 13 lövész: I. Grumáz L. dr., aki egy 30-as osztályú szeglvéssel a „Királylövő”-i díjat és 20 lövéses sorozatban 20 találat 56 kör-eredményrel a mesterlövői címet és érmet is elnyerte. *Pisztolycéltáblán* résztvevő 6 lövész, a kezdők közül kitért: Ziffer S. A vasárnapi lövészeteken elért szép eredmények biztatásul szolgálnak arra, hogy a lövészek június hó 6-9-ig Verscezen megtartandó első délmagyarországi szövetségi lövészversenyen nemcsak egyéni díjakat, de a csapatverseny első díját is el fogják nyerni. A Polgári Lovászegyesület a kezdők részére a folyó évben kedvezményeket biztosított s az igazán nagyon csekély tagsági díjat (negyedévi 2 kor.) sem emelte fel, csak hogy lehetővé tegye a nemes sport minél nagyobb elterjedését. Felvételre jelentkezni lehet minden vasárnapi és ünnepnapon lövészet alkalmával a lövöldében. Érdeklődőknek felvilágosításokkal készséggel szolgál Grumáz László dr. egyesületi jegyző. Városháza.

+ **Szegedi lövészversenyek.** A vidék egyik legnagyobb versenypályáján, a szegedin május hó 16, 18. és 19-én tartja a szegedi gazdasági egyesület tavaszi három napos lövészversenyét. Az első napon május 16-án lesznek a legnépesebb mezőnyök, hat futamban összesen 45 fő indul. A második napon május 18-án nagyszabású sport-

látványosságot fog nyújtani a szegedi 3-ik honvéd huszárezred lovasjátéka és díjugratása, melyre még a Wiener Offiziers Reiterverein is küldött díjat. E napon hat futamban 64 fő van benevezve. — A harmadik napon, május 19-én 7 futamban lesz 8000 korona díjjal, melyre összesen 60 nevezés érkezett be. A lövészversenyek ára 1 napra páholy 20 korona, fedett tribün 4 korona, fedetlen 2 korona. Mindhárom napra páholy 50 korona, fedett tribün 8 korona, fedetlen tribün 6 korona. A jegyek a szegedi versenytitkári hivatalban s a szegedi tőzsdékben kaphatók.

VITA FORRÁS

Biztos gyógyszer: gyomor- és cu korbetegeknek. Kőszvény hólyag- és vesebetegnek. Felpohár VITA-forrás a gyomorférgést azonnal megszünteti. A vállalat tulajdonosa: 3271. „CONSUM” kereskedelmi részvénytársaság. Budapest, VI., Teréz-körút 4. Telefon 10-1. Főraktár: Kardos Miklós ásványvízkereskedőnél Arad. Kapható: Éles Ármán, Nagy Farkas, Dalmel Lajos, Dürr, Fejér Gyula stb. cégeknek.

TARKASÁGOK.

(A jó férj.) Férj és feleség utaznak együtt. Kérde a férj:

- Mond drágám, kényelmesen ülsz?
- Igen édesem.
- Jól vannak a vámosok elhelyezve?
- Igen, drágám.
- Nincs léghuzam?
- Nincs anygialom.
- Egyszóval kitűnően érzed ott magad?
- Eltaláltad, szívem.
- Akkor gyere cserélj velem helyet, mert engem megüt a guta ezen az átkozott komisz helyen!

(Az örökség.) Két gyermekkorú jóbarát találkozott tegnap a korzón. A kölcsönös üdvözlés után egymás sorsa iránt érdeklődtek. Az egyik már nős volt, a másik nem. Mindketten az élet nehézségeiről, az állandó drágaságról és a még tartósabb pénztelenségről beszélgettek. A diskurzus folyamán a nős embernek egyszerre felderül az arca és így szól:

- Majd el felejtettem megemlíteni neked: Meghalt a nagyapám és pénzt hagyott vissza, *nagy örökség vár rám.*
- Mire a másik mélabusan jegyezte meg:
- Én nem vagyok olyan szerencsés, mint te.
- Nálam fordítva van.
- Én várok az örökségre...

(Az okos fiú.) Ez a párbeszéd egyikelemi iskolában folyt le:

- Mond, Móri, ha egy mázsa buza három korona, a hajó hosszúsága száz méter, a szélessége harminc méter, a főárboc magassága husz méter, hány éves a hajó másodkapitánya?
- Ez egy képtelen feladat!
- Helyes fiam! Te mindjárt rájöttél, hogy ebben a föladatban nincsenek a számtani művelet alapjául szolgáló egység egységek.
- Nem az a baj tanár ur.
- Hát micsoda?
- Hol kapok egy métermázsát húzát három koronáért?

VIDÉK.

A körösbökényi izraelita nőegyesület tegnap tartotta tisztújító közgyűlését, amelyen a tavalyi tisztviselői kart választották meg.

NEUMANN M.

uri szabó
és kir. udvari és kamarai szállító

férfi-, fiu- és leánykaruha telepe

Arad.

Elősmert legjobb minőségű áruk.
Külön osztály mértékszerinti megrendelésekre.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= **Az aradi Kamara ünnepe.** Az aradi kereskedelmi és iparkamara e hónap 24-én ünnepi negyvenedik fordulóját annak a napnak, amelyen a kamarai törvény életbe lépett. Nemcsak Arad városának, hanem az ország közgazdasági életében vezető szerepet játszó testületeknek lesz az ünnepe és ezért a rendező-bizottság elhatározta, hogy meghívja Aradra a város képviselőjét Tisza István grófot, valamint az ország kereskedelmét és iparát vezető minisztert, Beöthy Lászlót is. A meghívás a kamara elnökségének küldöttsége útján történik és ezért ma utazott Budapestre Ottenberg Tivadar elnök vezetésével Eles Armin és Steigerwald Alajos alelnök, továbbá Varjassy Lajos dr. és Zima Tibor titkárok. Az említettek kivül valószínűleg Thék Endre, az országos ipar-egyesület elnöke és Chorin Ferenc dr. főrendiházi tag a gyáriparosok országos szövetségének elnöke szintén megjelennek a jubileumi ünnepélyeken.

= **Aradhegyaljai Szőlősgazdák Egyesülete** május 24-én délelőtt 10 órakor Aradon, a városháza tanácstermében rendkívüli közgyűlést tart. Tárgy: Állásfoglalás a borértékesítés fellendítése céljából Aradon alakuló kereskedelmi vállalat létesítésének támogatása érdekében.

= **Aradvármegyei Gazdasági Egyesület közgyűlése.** Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület 48-ik rendes közgyűlését május 19-én, délelőtt 9 órakor Aradon, a Városligetben fogja megtartani.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távíratí tudósítás.

Budapest, május 13.

Készáru.

Kínálat, vételkedv megfelelő, 15 ezer mm. csendes, változatlan.

Határidő.

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza 1912 májusra	11 74 - 11 75	11 71 - 11 72
Buza 1912. októberre	11 32 - 11 33	11 31 - 11 33
Rozs 1912. októberre	9 56 - 9 57	9 56 - 9 57
Tengeri 1912 május	9 24 - 9 25	9 23 - 9 23
Zab 1912. október	9 14 - 9 15	9 10 - 9 11

Az árak 50 kilónként számítva.

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távíratí tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1912. május 13.

Buza (szokvány-minőség):

76 kilogrammos	77	78	79
10 85 - 10 90	10 90 - 10 95	11 00 - 11 05	11 05 - 11 10

Buza (Temesvári keresk. áru):

76 kilogrammos	Rozs	Arpa	Zab	Tengeri
10 80 - 10 85	9 30 - 9 35	9 80 - 9 85	9 30 - 9 40	9 20 - 9 25

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

Május 13.

Magyar aranyjáradék 4 ⁰ / ₀	109.—
Magyar koronajáradék 4 ⁰ / ₀	89.50
Magyar koronajáradék 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	77.25
Magy. földteherm. kötvény 4 ⁰ / ₀	90.—
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	92.25
Magyar nyereséjsorsjegy kölcsön	216.—
Tiszaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	149.50
Osztrák járadék papírban	89.50
Osztrák járadék ezüstben	92.50
Osztrák járadék aranyban	114.25
Osztrák koronajáradék 4 ⁰ / ₀	89.50
1880. évi osztrák államsorsjegy	159.—
Osztrák-magyar bankrészvény	19.95

Magyar hitelbank-részvény	840.—
Osztrák hitelintézeti részvény	640.—
Osztr. magy.-államvasuti részvény	732.75
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.12
Német birodalmi márka	117.82 ³ / ₄
Londoni vista	241.17 ¹ / ₂
Páris vista	95.62 ¹ / ₂
10 márkás arany	23.56

Kőbányai sertéspiac.

Május 13

Május 11. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 156—157 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 162—164 fillér. Közép (páronként 240—280 kgr.) 168—172 fillérig.

Sertéslétszám: 1912. évi május hó 9. napján volt készlet 34193 drb. — 1912. május hó 10-én felhajtott 499 drb. — 1912. május 10-én elszállított 427 drb. — 1912. május 11. napjára maradt készletben 34248 drb.

A hizott sertésüzlet irányzata: csendes.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1912. május hó 14-én:

A) Bérletszűnet. A) Bérletszűnet.

A Debreceni Színház operette együttesének fellépésével:

Leányvásár.

Eredeti operette 3 felvonásban. Írták: Martos Ferenc és Bródy Miksa. Zenéjét szerző: Jakobi Viktor. Karnagy: Tilger Árpád. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Harisson Jack Szigeti L.	Korcsmáros	Vass Jenő.
Harissonné Uty Gizella.	Kapitány	Csáky F.
Lucy leányuk Z. Singhoffler.	Lelkész	Ajtai Odón.
Gr. Rottenberg D.-é-y A.	Bessy	Borbély Lili.
Fritz, fia Máthé Gy.	Sam	Kulcsár L.
Miggles Tom Falussy I.	Egy anya	Lászi Etel.

Kezdeté este 1/8 órakor.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadja.

Ma kedden, 1912. május 14-én:

1. Banares, az Indusok szent városa. — 2. Két szék között a pad alatt. Amerikai vigjáték 1 felvonásban. — 3. Egy házasság története. Remek erkölcsdrama 3 felvonásban. — 4. Bandika, mint gyorsfestő. -Kacagtató.

Előadások kezdete délután 6 órától kezdve esti 11 óráig A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni. — Minden előadás katonazenekar játszik. — Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma kedden, 1912. május 14-én

1. A kis haszontalan. Humoros. — 2. Thomas Sepherston. Dráma. — 3. A gyanakvó férj. Kacagtató. — 4. Az első magyar mozgófénykép Vendrey, Tanay, Csontos, Mészáros Gizi, Kürthy Klára fellépésével Egy csók története. Játsszák a vígszínház művészei. Színmű 2 felvonásban. — 5. A „Cárpátia” a „Titanic” me- nekültjeivel megérkezik Newyorkba. Eredeti felvétel.

Az előadások kezdete délután 6 órától folytatód- gosan 11-ig tartatnak. — Helyárak: Páholy, ülésen- ként 1 kor., zárt szék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., Műsort ingyen kapni a jegyszedőknél. — Saját zene- kar. — Ruhátár. — Buffet.

NYILTTÉR.*

Tekintetes

Varga Lajos urnak

Arad.

Sajnálatos félreértésből eredő felhevülésem- ben Önt ok nélkül megbántottam, meggyőződtem, hogy cselekedetem helyten volt, Öntől ezennel a nyilvánosság előtt is bocsánatot kérek.

Arad, 1912. május 13.

3366

Bobojcsó Béla.

A világ napsugártól és illattól ragyog,

nagyszerű, fűlézes májusi idő van! De nincsen-e senki az ismerősei között, a ki most is meg van hűlve s nem tudja, hogyan? Meghűlni bármely évszakban lehet, ezért mindig óvatosságnak kell az embernek lenni Ez az óvatosság, a mellyel már 25 év óta élnek az emberek: Fay valódi szőlőni ásványpasztillája, a melyet gyógyszerárban, dro- gériában és ásványvíz-terekben 1 korona 25 fill- lérért lehet kapni. 6681

Magyarország legegánsabb

a modern igényeknek minden tekintetben megfelelő vízmeates, szilárd építkezésű

Grand Circus „American“

folyó évi május hó 18-án

6683

Aradra érkezik!

Esténként 8 órakor a Béla-téren nagy előadá- sokat tart óriási világvárosi műsorral, melyek min- den eddig látott mutatványt felülmúlnak. Vállá- latom más utazó circusszal össze nem tevesztendő. **Jegyek előre válthatók mármájus 14-től a „Függetlenség” kiadóhivatalában és az előadás előtt a circussz pénztáránál.**

Moskovits „Anatomiai“

CIPŐK

Legszebbek,
Legjobbak,
Legolcsóbbak.

921

Raktár Arad, Szabadság-tér 18. Telefon 218.

Férfi, női és gyermek cipők.

Francia forma.

7-9-10-12-14-16 koronás árban.

Kutányi J., Arad, Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Ehétén térden felüli áttört cerna női harisnya) minden színben. ... .. } párja **85 fillér.**
50 cm. hosszúsáru ujjas női keztyű)

BÁRSONY ANDOR-nál Szabadság-tér 17. sz.

Felhívás!

Van szerencsénk tisztelettel a helyi és vidéki vevőink szíves figyelmét felhívni újonnan érkezett áruraktárunkra.

Nagy raktár női fekete és minden divatszínben a legfinomabb **muslin- és flor-**
harisnyákban,
ugyszintén férfi és gyermek **socknik, trikók, gyermek ruhák és békékelen-**
gyék. — Nagy választék **csipke és batizt**
gallérokban, valódi **schweiczi himzé-**
sek és szalagok minden színben.

Teljes tisztelettel

Weisz és Benjamin

Arad, Andrassy-tér 22. sz.

Helyi és vidéki t. l. fon. sz. m. 635.

Postai rendeléseket gyorsan, pontosan kiszolgáljuk.

Hangszer- üzlet áthelyezés!

Igen tisztelt vevőkörömet és a n. é. közönséget értesítem, hogy 2561

hangszer-üzletemet Arad, Asztalos Sándor-utca 9. sz. alól ugyancsak ezen utcában 5. szám alá helyeztem át.

További szíves pártfogást kér

Vasváry K. I.

Ne mulassza el senki

Nassan R.

eső- és napernyő üzletét Szabadság-tér 19. felkeresni, ahol a jártai újdonságok és a legújabb divatu sajtó készítményű nap- és esőernyők a legjutányosabb árakon kaphatók.

1451

Javításokat és áthuzásokat a legolcsóbb áron eszközölök.

Kiváló tisztelettel

Nassan R.

Aradon, Szabadság-tér 19. sz.

Vendéglő megnyitás!

Értesítem Arad város t. közönségét, hogy Aradon, Kossuth-utca 39. sz. alatt f. é. május hó 11-én

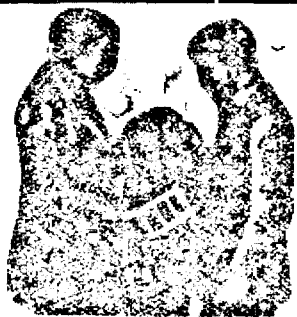
vendéglőt

nyitottam, hol kényelmes tekepálya és tágas kerthelyiség áll mindenkor vendégeim rendelkezésére. Kétféle hegyi borok és kőbányai sörök!

Vasárnap délután a tekepályán egy szép bárány lesz kikapartva.

Szíves látogatást kér

Markovics Dénes,
vendéglős. 3288

Brünniszövetek

uri ruhák elkészítésére legolcsóbb gyári árakon kaphatók.

ETZLER és DOSTAL cégnél

BRÜNN 41. 4791

A tanítói szövetség és az állami tisztviselők egyesületének szállítására. Ha direkt a gyárhoz veszi a fogyasztó ezen szakszolgálatát, sok pénzt takaríthat meg. Mindig új, modern szövetek mindenféle áron. A legkisebb méretet is küldjük.

Dus minta választék megtekintésére bérmentve küldetük. 723

Mindenkit érdekel!

Tisztelettel értesítem Arad (és vidék) nagyérdemű közönségét, hogy Andrassy-tér 6. sz. alatt évó cipőraktárom kicsinek bizonyulván, annak kibővítése céljából Andrassy-tér 4. sz. alatt (Pannónia szálló) egy új cipőraktárt nyitottam. Árjegyzék: 1 pár női schewro fél cipő K 40 fillértől, 1 pár női schewro magasszaru cipő K. 80 fillértől, 1 pár női box szűz, egus vagy gombos magasszaru K 151, 1 pár férfi egus cipő 5 koronától. Férfi schewro vagy box cipő minden formában 7 K-tól. Gyermekcipők 90 fillértől. 40 korona vasárnapi után egy pár cipő ingyen. Kérem krakataim szíves megtekintését. A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri. 3.87

kiváló tisztelettel:

Purjesz Lázár

ALAPÍTOTT 1889-BEN

Várhol László

uri és női cipész Arad, Waltzer János-utca 2. szám. (Minorita-palota.)

A n. é. közönség szíves tudomására hozom, hogy a tavaszi idényre már megérkeztek a bőrkülönlegességek. Elvállalok a legújabb divat szerint **férfi-, női- és gyermek-** cipők készítését valamint Orthopéd-cipőket fájós lábakra. Megrendelések 48 óra alatt eszközöltnék. Visszamaradt cipők jutányos áron kaphatók. Becses pártfogást kér a legmélyebb tisztelettel.

VÁRHO LÁSZLÓ,

a legosi honvédeknél tisztikarának szállítására. 1516

A mesterdalnok...

Cipőm szép és tükletes, Benne járni élvezetes, Mert ha cipőt szegzek, varrok, Rajt van 3681

PALMA
kaucsuk-sarok.

Épület és portál üveges

(táblaüveg és tükör raktár.)

Új építkezési, valamint bármily csekély javítási munkát pontosan és jutányosan végez. Önműködő vászon és nád ablakrollettákat olcsón szállít. 1431

Fried Ferenc

Arad, gróf Apponyi Albert-ut 15—16.

Telefon 909.

Telefon 909.

ÉRTESÍTÉS

Van szerencsém igen tisztelt megrendelőimet és a n. é. közönséget értesíteni, hogy

férfi uriszabó üzletemet

május hó 1-étől Arad, Andrassy-tér 8. szám alá az udvarba helyeztem át.

Állandóan dus választékú raktárt tartok legfinomabb angol és belföldi szövetekből. Üzletelvem: Gyors és figyelmes kiszolgálás. További szíves pártfogást kér.

Klein Ferenc,
uriszabó.

I meges olcsó vé'el és feltűnő olcsó elárusítás

az alanti árakban.

Angol férfi és női szövetek, francia Grenadin, gyapjú Delének, angol Zephirek, selyemvásznak minden színben. Damaszt asztalnévelők és ágykészletek ajourral, törülközők, pamut vásznak, valódi rumburgi vásznak, szőnyegek stb. stb. Mindezen cikkek feltűnő olcsó árban lesznek elárusítva.

MAUTNER R.

olcsó árúháza.

Hunyadi-utca 1. szám alatt.

5621

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári raktára, valamint valódi

lignum sanctum- tekegolyók és bábuk

legjutányosabb árakban kaphatók:

Zimmermann Ignác

norinbergi, diszmű és játék-
áru üzletében 1371

ARAD, Szabadság-tér 21.

Alkalmi vétel és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktár

Deutsch Izidor

órás és ékszerész

Waltzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstneműek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcserélhetnek. Telefon 438. Telefon 438.

Uj kávémérés.

A n. é. közönséget értesitem, hogy Lázár Vilmos utca 10. szám alatt (Földes-palotával szemben) egy csinosan berendezett

kávémérést nyitottam.

Főtörékvésem lesz, hogy igen tisztelt vendégeimnek bármely időben legizletesebben készített kávéval szolgáljak. Havi abonnenseket legjutányosabban elvállalok.

Szíves pártfogást kér, kiváló tisztelettel 3195

Herbert Julia

ÉPÍTETŐK FIGYELMÉBE!

Csobán Tivadar építész
Arad, Deák Ferenc-u. 20.

Elvállalok mindennemű az építkezés terén előfordulható új és átalakítási, továbbá tatarozási munkálatokat felelősség terhe mellett a lehető legjutányosabb árban úgy helyben, mint vidéken, ugyancsak tervek és költségvetések készítését a legpontosabb kivitelben. A nagyjármű közönség becses bizalmát és pártfogását továbbra is kérve maradok kiváló tisztelettel 1904

Csobán Tivadar építész
Arad, Deák Ferenc-u. 20.

FÉLIX GYÓGYFÜRDŐ.

Téli és nyári gyógyhely
Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb forró kén-só-forrása, víz hőfoka 50° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában. (Gyógy- és kórházak, és a női betegségeknek, idült méh és petefészkek gyulladások, méh-hurut, a edényekbeni szűzösvetők és izsákmányoknál. Ivógyógyimód alakjában idült gyomorbántalmaknak, máj- és epehólyag betegségeinek, a kőbetegségeknek, megfázás, tüdő, kő, mór, szén-sav és iszapfürdők.

1908. évben 8600 Állandó
látogatóval. 2021

Állandó fürdőorvos. Állandó gyógyár. 250 kényelmes lakosztály, kitűnő vendéglők, jutányos étel-árak. Állandó elsőrendű cigányzene, vasárnapoként katonazene, tennis-pálya, gondozott sétá-utak, fenyő-erdő, 200 ha das park. Május 1-től 16-onat közlekedik naponta. Posta, távírda, interurban-telefon.

— Curia és zenedi alnos. —
Prospektus köld az igazgatóság.

Villamos- felszerelések, electromotorok

legjutányosabban

Kalmár Józsefnél

Aradon, Salac-u.

Saját találmányu szabadalmazott gipsz-válaszfal lapjaim

Kitűnő formájuk, kötésük, szilárdságuk és könnyűségükkel fogva minden eddigi gyártmányt felülmúlnak. — Megrendelések gyorsan és pontosan intéztetnek el. 1931

Virág Kálmán

építési anyagraktára

Arad, Erzsébet királyné körút 59.
Telefonszám 63.

Marosi József

képeretező és műasztalos

Arad, Weitzer János-utca (a főpostával szemben)

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy Aradon, Weitzer János-utca (főpostával szemben) egy a mai kornak megfelelő modern

képeretező és műasztalos üzletet nyitottam.

Állandóan dus választéku raktárt tartok minden kivitelű képekben. Saját kézművenyi képeretezéseket elvállalok a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, ugyancsak goubelin rámaikat plüsch áthuzattal és az összes asztalos szakmába vágó munkákat a legjutányosabb árak mellett.

A n. é. közönség egyes pártfogását kéri tisztelettel

Marosi József.

3041

A „STANDARD”

életbiztosító társaság
irodáját f. év május hó elsejével
Szent Péter-tér 9-ik számú házba
helyezte át.
Rolkó Kálmán vezérigazgatók.

2985

Glück Henrik

a Máv. gépgyár vezérigazgatójának kéri-
leti képviselője 3232

Világos Telefon 18.

Ajánl mindennemű mezőgazda-
sági gépet, pormetázókat stb. stb.

Ugyanott olcsón e'adó 4 teljes
gőzcséplő garnitúra

(3 Clayton, 1 Máv. gyártmány) hasz-
nált de jó karban.

Kóser vendéglő

megnyitás!!

Igen tisztelt ismerőseimet és
a n. é. közönséget értesitem,
hogy Arad Szt.-Pál-utca
2. szám alatt

kóser éttermet

nyitottam. Főtörékvésem lesz,
hogy igen tisztelt vendégei-
met minden időben legizlé-
sebb és friss ételekkel,
ugyancsak legjobb minőségű
italokkal szolid árak mellett
kiszolgáljam.

További szíves pártfogást ké-
rek kitűnő tisztelettel

Czitrom József

vendéglős. 8392

Hatóságilag engedélyezett végeladás
folyamatban van

Singer Sándor divatáruházában

ARAD, József főherceg-ut 3., a „Kossu'h”-szoborral szemben.

Szőnyeg, függöny, paplan, ággyterítők, Nőruhahelme, vászon,
chiffon és asztalneműek, Kész női és férfi fehérneműek, zsebkendők.

50% árengedmény

Csipke, szalag, ruhadiszek és napernyőknél.

Singer Sándor divatáruháza, Arad

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár palotájában.

2363

Minden a Budapesti Csipkeáruház

hölgyet
érdekel!

fióküzletének 8 olcsó napja
Arad, Andrassy-tér 20. (Fischer Eliz-palota)

Csikék 2 fillértől feljebb
Szalagok 2 fillértől feljebb
Sanzsán 1.16 fillértől feljebb.
és egyszínű selymek

Ritka alkalom

finom cipők,
kalapok és uri divatcikk

most félárban

3183

Korányi-nál

Szabadság-tér. — Még ma
menjen el és győződjék meg!

Új cimdészeti műterem.

Czeiler István volt
cimdészeti művezetője

ZÖLDY GYULA

Arad, Szabadság-tér 22. sz.
(Színház - épületben)

modern

2997

cimdészeti

műtermet nyitottam,

miről értesitem a n.
é. helybeli és vidéki
közönséget s kérem
szíves támogatásukat

ZÖLDY GYULA

mű-, cimd- és cimerfestő.

Telefon sz. 10.

Új cimdészeti műterem.

PENZ PÉNZ PENZ

HA SZERENCSES
PÉNZT SZEREZHET
A
FREDIN

CIPŐKREMMEL

MERT

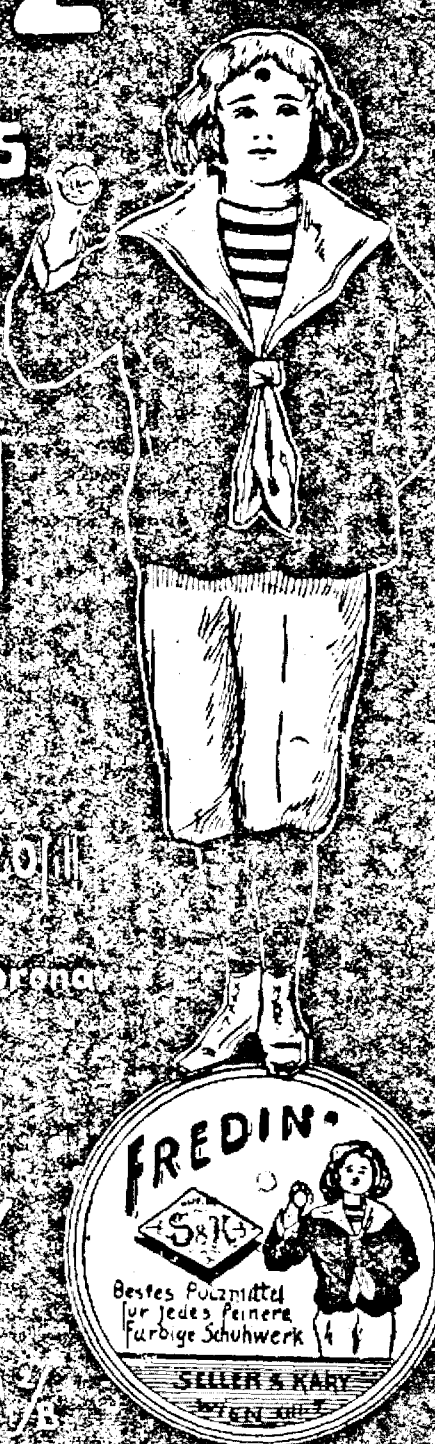
MINDEN 100 K DOBOZ PÉNZRE 20 K

MINDEN 1000 K PÉNZRE 1 KORONA

TALÁLHATÓ
SELLE & KARY

WIEN XIII

BUDAPESTI BAINOKHÉLY

FREDIN

Bestes Polnische
für jedes feinere
farbige Schuhwerk

SELLE & KARY

WIEN XIII

791

ÉRTESÍTÉS.

Igen tisztelt ismerőseim és a vásárló közönség szíves figyelmét felhívom az
Andrassy-tér 18. szám alatt (volt Scherhag virágüzlet helyén) megnyitott

kefe-, pipere-, bőr- és illatszer-különlegességi üzletemre

hol e cikkeket legnagyobb választékban állandóan készletben tartom és a legszolidabb szabott
árak mellett kiszolgálom. — Kérem azért a nagy közönség szíves bizalmát és becses pártfogását

Róna Jenő.

Popper Testvérek divatáruháza a Forray-utcában.

Még eddig nem létezett

Pünkösdi ajándékkal

lepi meg a közönséget!

Az összes felsorolt cik-
keket remek kivitelben
20 koronábaszámi ja

- 1 teljes ruhára való Gyapju
delain divatos új mintában.
- 1 selyemmel himzett vászon
vagy battist Bluz.
- 1 nyári flannel takaró, tigris
vagy törökös.
- 1 6 személyes len kávé készlet
- 1 pár cérna hosszuszárú keztyű.
- 6 darab finom selyem battist
vagy vászon zsebkendő.
- 1 finom fekete nap- vagy eső-
ernyő.
- 1 vég finom szálú vászon 6
női ingre.

Nagy raktár szőnyegekben

és

2841

függönyökben

Vidékre szétküldés
pontosan utánvét mellett.

Építetők figyelmébe!

Van szerencsém a n. 6. közön-
ség szíves tudomására hozni,
hogy Amerikában szerzett 8 évi
tapasztalat után visszatérve,
helyben, József főherceg-ut
1. szám alatt

építészeti irodát

nyitottam. 2861
Elvállalok az építészeti terén
előforduló mindennemű épít-
kezéseket, valamint átalaki-
tásokat a mai kor igényeinek
megfelelő kivitelben.

Tervezéssel és költségve-
téssel kívánatra szolgálok.
Meghívásra vidékre is megyek.
Kiváló tisztelettel

Kláity János

képesített kőművesmester
Arad, József főherceg-ut 1.

Új óra- ékszer- üzlet!!

Van szerencsém a n. 6. közönséget tisz-
telettel értesíteni, hogy

Aradon, Forray-utca és Rákóczi-
utca sarkán (Guttman-ház)

egy a mai kor igényeinek megfelelő

óra- és ékszerüzletet

nyitottam. E téren szerzett szakképzett-
ségemmel fogva módomban áll igen tisz-
teit vevőim és megrendelőim igényeit min-
den irányban kielégíteni. — Üzletelvem:
leltáriismeretes és gyors kiszolgálás. 3031
javításokat üzletben és üzleten
kívül is legutányosabban 8 évi jót-
állással elfogadok. — Szíves párt-
fogást kér kiváló tisztelettel

Gartner József

Óra és ékszerész.

VILÁGHIRŰ MŰVÉSZNŐK

Ivonne de Treville,
Arnoldson Sigrid,
Medgyaszay Vilma,
Szamosi Elza,
Petrás Sári,
Fedák Sári,
Berky Lili stb.

mind, mind az egész ország hölgyközön-
sége saakis Dr. BIRÓ-féle törv. védett

Havasi gyopár krém

használat.

Nagy tégely. 1 kor. || Szappan . . . 70 fill.
Mosdóvíz . . 1 kor. || Puder . . . 1 kor.

Főraktár:

8093

Dr. BIRÓ gyógytára, KOLOZSVÁR.

Aradon kapható minden gyógyszerárúban és drogériában.

Figyelje meg! Állandó étkezésnél a

„Dózsá- kenyér”

mily jó hatással van a gyomorra és az emésztésre.

5859

Jégszekrényeim!

Sikerült egy oly jégszekrényt
gyártanunk, amely kevés jég-
szükséglettel különösen hűte-
nek. Kentesek, mészárosok,
vendéglősök és magánosok
szíves figyelmébe ajánlom

jégszekrény árjegyzékemet,

melyet kívánatra ingyen és
bérmentve küldök. Használt
jégszekrények újakra becse-
réltetnek és kijavítva ismét
intányos árért eladtnak

Kohn József,

bádogos, vízvezeték berendező
ARADON.

Gyártelep Batthyányi-utca 32.
Városi és megyei telefon 333.

3331

APRÓ HIRDETÉSEK

OKTATÁS.

Esti tanfolyamra

francia és német nyelvből kereskedőknek, hivatalnokoknak, stb. oktatást nyújt kitűnő nyelvtanár. Bővebbet Décsi Géza papírkereskedőnél, Forray utca. 3828

Németnyelvű kereskedelmi szakoktatás.

Német nyelv, német keresk. levelezés és gyorsírást oktatása egy elsőrangú, 20 évi gyakorlattal bíró volt főkönyvelő és levelező közreműködése mellett Ziffer S. gépiróiskolájában. Ugyanott a most megkezdődött könyvelői, levelezői, gép- és gyorsírói szaktanfolyamra belépők még elfogadtatnak. 3365

Szép fogakat

ápolni kell. Legajánlatosabb Vojtek és Weisz Dentolin fogorvosa. 1-5251

INGATLAN.

Központi ingatlan- 491

forgalmi iroda Aulich Lajos-utca 2. Tytyán Testvérek, ahol a legszolidabban lesz lebonyolítva házak, földbirtokok, szőlőbirtokok eladása és vevése. Ugyanint kiegészítő pénzkölcsönök házakra, földekre és mindennemű ingatlanokra, a legelőnyösebb feltételek mellett.

Aranykő-utca 11. számú

magánház nagy gyümölcsös- és szőlőskerttel eladó. 3172

Két utcára eső belvárosi ház, melyben egy 3 szobás földszoval, egy 1 szobás udvari és 1 szobás utcai lakás van, üzletelhelyiséggel eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3233

Szőlőmoly

(Heurwurm) ellen legbiztosabban mentheti szőlőtermését 1 1/2%-os „Tabicotin Emulsió Vojtek” permetezése által. Vojtek és Weisz. 1-5251

Taxameteres

Bér-autók
Telefonszám
816

2851

Szolgálat: reggel 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

1121

Gőztéglagyár Mikelaka

ajánlja géppel gyártott, legjobb minőségű

géptégláit

falazásra, kutkésítésre, továbbá mindennemű nyersfalazásra. ::

Tulajdonos:

3124

Pollak Sándor Arad.

Városi irodája Nádor-utca 14. sz.

Telefon 55. és 515.

Tégla

azonnal
kapható

a lóvasut
téglatelepén.

75—1912. végr. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy a budapesti VI. ker. kir. járásbíró-ságnak 1911. évi SP. XIII. 1553/3. sz. végzése következtében Dr. Lovas József budapesti ügyvéd által képviselt Austerlitz Béla javára 302 kor. s jár. erejéig 1912. évi január hó 23-án foganatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 3473 koronára becsült kocsi, szán, széna, szalma, olajmotor nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a körösbökényi kir. járásbíró-ság 1912. évi V. 21/2. számú végzése folytán 192 kor. 72 fillér hátralékos tökekövetelés, ennek 1912. évi március hó 12. napjától járó 5%-os kamatai és eddig összesen 18 kor. 34 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Barzán, adós lakásán leendő megtartására 1912. évi május hó 21. napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezen-nel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cikk 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Körösbökény, 1912. évi május hó 1. napján.

Walder Izsó,
kir. bír. végrehajtó.

3346

Használt

cserépszárítót
teljes felszereléssel
vennék.

Czim:

3352

Korinyi Péter

Borosjenő.

NE FOGADJON EL
MÁ-Á-ÁST!

CSAK ÓRIÁS
FEDAK-
CIPOKRÉMET
30 FILLERERT

Házlebontás miatt üzletemet
Deák Ferenc-utca 7. sz.
alá helyezem.

A raktáron levő villamos
csillár és lámpákat leszállí-
tott árban adom el.

Diamant Ferenc

villamos szerelő. 3161

Ertesitem a tisztelt vevőmet,
hogy a főfémjelző hivatal mérnöke
nálam is megvizsgálta az ékszer-
áru, de

semmit sem kobozott
el és mindent a legna-
gyobb rendben talált.

Aradi gyártmányu ékszer
raktáron nem tartok,

hanem csakis elsőrendű ékszer-
gyártmányt vagy finom Pathé
áru, a melyekért a legmészszebo-
menő

jótállást vállalok,

ugyszintén raktáron tartok első-
rendű sveiczi zseb, fall és
ébresztő órákat 5 évi jótállás
mellett.

Tekintettel a rossz üzleti viszo-
nyokra, kivételes olcsó árban
árusítok. Tisztelettel

Zinner Vilmos

műorás és ékszerész 3102

Arad, Forray-utca, Gr. Hunyady-palota.

ALVÁCZA

kénes
hőgyógyfürdő

(Arad- és Hunyadmegye határán)
május 1-én megnyílt.

A fürdő 38 C. hőmérsékletű, ter-
mészetes, kénes hővizet szűradék
óta kitűnő eredménnyel használják
csusz, köszvény, rheuma,
bénulás és egyéb ízületi beteg-
ségek gyógyításánál.

Eredményes furás következtében
állandóan tiszta víz áll a n. é. közön-
ség rendelkezésére.

Nagy gondozott park. Állandó
kitűnő cigányzene. Játzóterek.
Gyönyörű kiránduló helyek. Özön-
dus levegő. Vasúti állomás. Posta
és táviró.

A fürdő előnye: Közelség. Köz-
vetlen vasúti állomás. Kitűnő ételek
és italok. Tiszta, száraz szobák.
Figyelmes kiszolgálás és csodás
gyógyhatás. Május elsejétől
szeptember tizenötödikéig az összes
motorvonatok megállanak a fürdő
parkjánál. 3347

Prospektussal és egyéb felvilá-
gosítással készséggel szolgál

Berkovits Izidor
fürdőtulajdonos.

Ezen rovatban minden szó egy-
eset beiktatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József tőh. ut. 22.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 357. sz.

Az apró hirdetések felvételének a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útján történő küldendők — a szövegben a szöveg elírásai — vagy levélbéllyegeken. Tudakozódásnál a hirdetés száma mindenkor közzendő. A hirdetés megkezdésének (a jellegű leveleket kivéve) feliratosítással szolgál a kiadóhivatal, és esetben, választékot tartalmazó az apró hirdetések díja a szöveg szövege szerint számítható. Minden szó 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szöveg a kiadóhivatalban előzetesen jelölendő. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatal kivételével díjtalanul megszerkeszti. HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.

LEVELEZÉS.

*Juhász: Anna Levél.
papírokat vegye!*

„Aradi Közlöny“

könyörgők alkalmat személyes hó-
dolatnyilvánításra. — Irjon nevem
kezdőbetűire a kiadóhivatalba. Ke-
zelt csókolja „Ablaktól kettőkor“.
8358

Az illető url ember,

aki szombaton éjjel elkísért szem-
mel a Zoltán-utcaig — írja meg
kicsoda! „Forró szerelem 123“
jelige alatt a kiadóhivatalba. 8849

Szombat este 8350

11 órakor Temesvárról, ki e lapra
figyelmeztetett, levele van a fő-
postán „Baba nova“ jelige alatt.

Gummi cikkek

legfinomabb minőségben Vojtek és
Weisznál. 1-5251

ÜZLETEK.

Vegyeskereskedés

konkurrencia nélkül, gyárak kö-
zelében, házzal együtt, esetleg
anélkül, jutányos árért eladó. Cim
a kiadóhivatalban. 3171

Szatócás üzlet,

kitűnő forgalmu, árukkal együtt,
olcsón eladó. Bővebbet Körös-
völgyi Pálka-raktár. 3256

Egy jó forgalmu

szatócás üzlet, a hol sok takar-
mány áru kell s erős korcsma-
üzlet mellékkeliségekkel más
vállalat miatt sürgősen átadó. Cim
a kiadóba. 8267

Grósson

egy 30 év óta fennálló vegyes-
kereskedés összes jogokkal, mel-
lék épületekkel, nagy kerttel más
vállalatok miatt örök áron eladó.
Bővebbet: Márton Sándor tulajdo-
nosnál. Gróss, up. Beél. Biharme-
gye. 3241

Újonnan épült üzlethelyiség
Csiky Gergely-utca 16. szám alatt
kiadó. 2007

A legjobb minőségű

gyertyánfa-bábuk
és 1-ső oszt. „Lygnum-sanktum“
teke-golyók
nagy választékban kaphatók

Bauer Gyula

Arad, Minorita palota.
Vidéki megrendelések gyorsan és
pontosan elintézetnek. 3201

KIADO LAKÁS.

Butorozott szoba

a város közepén (Kölcsey-utca 9/a)
külön bejárattal, utcai ablakkal,
kiadó.

Kiadó

a belvárosban egy 4 szobás külön
álló utcai lakás. Ugyanott fiatal
házmesterpár kerestetik. Cim a
kiadóban. 3548

Sina-utca és Tököl-tér

sarkán lévő bérházban egy 4
szobás lakás június 1-től és egy
pince lakás azonnalra kiadó. Er-
tekezhetni Codilla építészeti iro-
dájában. József főherceg-ut 19
szám. Telefon 627. 2741

Eötvös-utca 17.

különbejárattal utcai butorozott szoba
kiadó. 3221

Kopott parket

tökrőfényes lesz, ha azt Vojtek és
Weisz parket-pastájával dörzsöl
fel. 1-5251

ALKALMAZÁST KERES.

40 éves nő 8355

plébániába házvezetőnő állást ke-
res, ki már ily minőségben alkal-
mazva volt. Cim a kiadóhivatalban.

ALKALMAZÁST NYER.

Pénzbeszedő

ügynökök fix fizetés és magas
jutalék mellett felvétetnek a Singer
Co. varrógép részvénytársaságnál
Arad, József főherceg ut 9. 3332

Mindenek

jó díjazás mellett azonnal belép-
het Lujza-utca 4., földszint 1. sz.

Ügyes varróleányok

jó fizetéssel azonnal felvétetnek.
Erdélyi Andorné Arad, Rákóczi-
utca 4. 3171

Egy elárúsnitónő

felvétetik Ingusz I. és Fia könyv-
kereskedésében Arad, Weitzer Já-
nos-utca. Csak felnőtt intelligens
leányok ajánlatai vétetnek figye-
lembe. 555 -

Kintözödés

elárúsnitónő kerestetik. Csakis olya-
nok jelentkezzenek, kik számolni
jól tudnak. Cim a kiadóban. 3190

Könyvelésben,

magyar levelezésben, gépirásban
teljes jártassággal bíró irodista
azonnali belépésre kerestetik Már-
ton Jakab céghez, Szabadság-tér
10. sz. 3857

Előkelő biztosító társaság

alkalmaz szaktisztviselőket, akik
néhány évi gyakorlattal bírnak.
Ajánlatok „Részvénytársaság“ jel-
igével a kiadóhivatalba külden-
dők. 3356

LAKÁST KERES.

Keresek augusztus 1-re

egy 5 szobás modern lakást a fő-
téren vagy annak közelében. Cim
a kiadóhivatalban. 3249

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Hisz tudja már ön is?

hogy a legcsinosabb és legtartó-
sabb saját műhelyben készült kész
férfi, női és gyermekcipők jutányos
árért kaphatók az Aradi cipészek
termelő szövetkezeténél Aradon,
Szabadság-tér 14. szám alatt. 6674

Hölgyközönség

szíves figyelmébe ajánlom legdi-
vatosabb bécsi és párisi eredeti
modell-kalapudonságaimat, melyek
nagy választékban, izléses kivitel-
ben, igen előnyös árban szere-
zhetők be nálam. Nagy választék
gyermekkalapokban. — Havas Gizella
női kalap-divatterme, Forray utca
(Gróf Hunyady-palota.) 1741

Házberkönyvek,

e célnak megfelelő beosztással
kaphatók Pichler Sándor könyv-
és papirkereskedésében Arad, Sza-
badság-tér 1. 2551

Homoklúdtó

hintó, elegáns, alig használt, jutá-
nyosan eladó. Megtekinthető Ries
szappanosnál, Szabadság-tér. —
Ugyanott egy istálló kiadó. 3353

E héten

Ocassió eladásban kapható, nagy
szőnyegek ezeltől ára 60 K. most
42 és 45 korona, szép réz karnis
3-50 korona, hosszú lüster kö-
peny most 9-50 korona minden
szinben. Hoffman Sándor Arad,
Színház épület. 3227

Arad legrégibb kerékpár-,

varrógépraktára és javító műhelye.
Alapított 1891. Hammer Vilmos,
villanyműszerész Arad, Szabadság-
tér 7. szám. Egyedüli képviselő a
világhírű Pfaff varrógépekből, He-
likai, Premier, Puch és Viktoria
kerékpárokból. Telefon 96. 481

Vanilon

egy zacskó ára 10 fillér, teljesen
pótol egy rud legfinomabb vani-
lót, alkalmazása azonban sokkal
egyszerűbb és sokkal kiadóbb.
Sütő-por Baking Powder, finom
tészták készítéséhez Németország-
ban, Angliában és Franciaország-
ban nem élesztőt, hanem Baking
Powdert használnak. Egy zacskó
ára 10 fillér. Földes Kelemen
gyógyszertára Arad. 1224

Megnyílt

az új kávé, pipere, bőr és illatszer
különlegességei üzlet a legszebb ki-
állításban Andrassy-tér 18. alatt,
hol a legdivatosabb elsőminőségű
cikkeket mindenkor szolid, szabott
árak mellett bocsátom a vevőim
rendelkezésére. — Szíves pártfo-
gást kérek, kitűnő teszelettel Róna
Jenő. 3291

A legjobb pormentesítő

üzletek, iskolák, vendéglő-helyisé-
gek pormentesítésére a szagtalan,
tiszt „Dustol“-olaj. Kapható egye-
dül: Bérczi Pál cégnél, Andrassy-
tér. 3194

Eladó

egy üveg fal és egy jó karban le-
vő fürdőkád. Cim: Eötvös-utca
5. sz. I. em. 3263.

Egy öszvérlő,

szerszámmal együtt eladó Kürtösön,
központi vendéglősnél. 3289

Minden lakásban

előnyösen felhasználható diaphanie
(vitrage) ablakpapír legnagyobb
választékban, 1 koronától feljebb;
lámpaernyők, lámpionok, kézi-
munka utánzatú szekrénypapírok,
viszonteladásra is, jutányos ára-
kon. Krausz Paulin, színház-épület.
Telefon száma 511. 4481

KOLOMPÉLE.

Eladó ház és üzlet.

Egy jóforgalmu fűszerkereskedés
korcsmával és házzal együtt eladó.
Cim a kiadóban. 3359

Virágok és rózsák

élősdiei és bolhái ellen használjon
2%-os „Tabicotin Emulsiót Vojtek“.
Siker biztosítva. Vojtek és Weisz,
Arad. 1-5251

Ügyes kárptos

ajánlok e szakmába bármely
kárptos munkák pontos és kitűnő
elvégzésére, egy saját műhely-
ben, mint házakhoz is, legolcsóbb
árak mellett. Vidékre árfelemlés
nélkül. Stáhl M., Thököly-tér 7. sz.
1211

A legfinomabb

és legzamatosabb rumot készít-
hetjük pár perc alatt a Földes-
féle rumessentlából. Köztudomásu
dolog, hogy a legelőkelőbb uri-
házaknál ezt a rumot használják,
mert teljesen egyenértékű az im-
portált rumokkal. Egy literre való
adag 80 fillér. Finom francia és
német gyártmányu likőrmentlák,
melyekkel a legfinomabb, párat-
lan zamatu és színű likörök állit-
hatók elő, üvegenként 50 fillér és
1 korona. Földes Kelemen gyógy-
szertára Arad. 1224

Kerti vetemények

saláta, káposzta bolhái és élősdiei
ellen legbiztosabb a 2%-os „Tabi-
cotin Emulsió Vojtek“. Vojtek és
Weisz Arad. 1-5251

Jég

háztartási célokra, naponta házhoz
szállítva, havi bérletben megren-
delhető az „Aradi Jégtelep“ jég-
gyáránál Petőfi-u. 7a. Telefon 199.
szám. 2688